



FCONSILIUL LOCAL CĂRPINENI
Primăria c. Cărpineni, r. Hâncești

s. Cărpineni, r. Hâncești, str. Independenței 54, MD-3420
www. carpineni.md, email: primaria.carpineni@gmail.com
tel./ fax: +373 269 26019

Aprobat prin
Decizia Consiliului Local
Nr. ____ din _____ 2021

Strategia de Dezvoltare Comunitară
a comunei Cărpineni
pentru anii 2021-2026



Cărpineni, 2021

Realizarea acestui document a fost posibilă datorită suportului generos din partea poporului American prin intermediul Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Conținutul acestui material ține de responsabilitatea Grupului de Lucru pentru Planificare Strategică creat prin Dispoziția primarului nr.206 din 12.10.2020 și nu reflectă în mod necesar viziunea USAID sau a Guvernului Statelor Unite.

La elaborarea documentului s-au luat în vedere abordările și recomandările experților Programului Comunitatea Mea și ai proiectelor PNUD/Migrație și dezvoltare locală (compartimentele Migrație, Economie) și UE/Primarii pentru creștere economică (compartimentul Economie), la care este parte comuna Cărpineni.

Cuprins

Lista de figuri	4
Lista de tabele	4
1. Introducere și rezumat executiv	5
1.1. Fișa de rezumat PSM	5
1.2. Contextul național și regional	5
1.3. Comisia și echipele PSM	5
1.4. Aprobarea consiliului local	6
2. Introducere în planificarea strategică	7
2.1. Dezvoltarea metodologiei de pregătire a strategiei	7
2.2. Cadrul juridic și instituțional privind dezvoltarea comunitară	7
2.3. Informații generale despre comunitate	8
3. Profilul și analiza comunității	9
3.1. Caracteristici geografice și de mediu	9
3.1.1. <i>Caracteristici fizico-geografice</i>	10
3.1.2. <i>Planificare spațială</i>	10
3.1.3. <i>Resurse naturale</i>	10
3.1.4. <i>Factorii de poluare a mediului</i>	11
3.2. Demografie	11
3.2.1. <i>Resurse umane</i>	12
3.2.2. <i>Forța de muncă</i>	12
3.2.3. <i>Profilul migraționist</i>	13
3.3. Servicii sociale	16
3.3.1. <i>Caracteristicile grupurilor vulnerabile</i>	16
3.3.2. <i>Servicii sociale</i>	19
3.4. Economia	22
3.4.1. <i>Dezvoltarea economică locală</i>	22
3.4.2. <i>Structura de afaceri a economiei locale și a domeniului de afaceri</i>	23
3.4.3. <i>Sectorul agriculturii</i>	24
3.4.4. <i>Comerțul și serviciile</i>	25
3.4.5. <i>Gestionarea bunurilor</i>	26
3.5. Infrastructura	27
3.5.1. <i>Infrastructura utilităților Publice</i>	27
3.6. Buna guvernare și management	27
3.6.1. <i>Gestionarea administrativă</i>	28
3.6.2. <i>Bugetul local</i>	32
3.6.3. <i>Societatea civilă</i>	33
3.7. Analiza SWOT	34
4. Strategia de dezvoltare socio-economică	38
4.1. Viziunea comunității	38
4.2. Cadrul de planificare și direcțiile strategice	38
4.3. Planul de acțiuni	40
4.4. Verificare și revizuire	48
3.4.5. <i>Etape de implementare</i>	48
3.4.6. <i>Monitorizarea strategiei</i>	48
Anexe	51
Anexa 1. Fișele proiectelor prioritare	51
Anexa 2. Rezultatele sesiunii de prioritizare	53

Lista de figuri

Figura 3. Gradul de echipare a fondului locativ cu utilități publice27

Lista de tabele

Tabelul 1. Dinamica populației.....	12
Tabelul 2. Numărul populației ocupate formal și neformal (la început de an)	12
Tabelul 3. Ocuparea forței de muncă.....	13
Tabelul 4. Numărul șomerilor înregistrați (la evidența ANOFM).....	13
Tabelul 5. Date cantitative privind migrația	14
Tabelul 6. Populația după caracteristici sociale (la început de an 2020)	17
Tabelul 7. Persoane cu dizabilități (la începutul anului 2020.....	17
Tabelul 8. Persoanele în etate, la începutul anului 2020	19
Tabelul 9. Detalii privind instituțiile de învățământ	19
Tabelul 10. Detalii privind bibliotecile din comuna Cărpineni	21
Tabelul 11. Sectoarele (sub-sectoarele) de creștere și provocările asociate	23
Tabelul 12. Agenții economici după forma organizatorico-juridică, care activează în localitate	23
Tabelul 13. Participarea comunității în cadrul proiectelor în ultimii 5 ani.....	30
Tabelul 14. Veniturile bugetului local 2020, mii lei	32
Tabelul 15. Structura cheltuielilor, executate în perioada 2017-2020, mii lei	32
Tabelul 16 Asociațiile obștești din Cărpineni.....	33
Tabelul 17 Obiectivele generale și specifice de dezvoltare.....	39

1. Introducere și rezumat executiv

1.1. Fișa de rezumat PSM

Prezentul document reprezintă Strategia de Dezvoltare Comunitară (în continuare SDC) a c. Cărpineni pentru perioada anilor 2021 - 2026. Strategia a fost elaborată cu sprijinul Grupului de Lucru pentru Planificare Strategică (în continuare GLPS), creat prin Dispoziția primarului c. Cărpineni nr.206 din 12.10.2020, cu asistența tehnică și metodologică din partea consultanților Institutului de Dezvoltare Urbană, în cadrul Programului Comunitatea Mea implementat de IREX și finanțat de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID).

Conținutul acestui document ține de responsabilitatea GLPS și nu reflectă în mod necesar viziunea USAID sau a Guvernului Statelor Unite ale Americii.

Strategia prezintă analiza situației existente, elaborarea viziunii, obiectivelor strategice și planului de acțiuni pentru perioada 2021-2026, mecanismul de monitorizare și evaluare, precum și dezvoltarea unui portofoliu de proiecte ale Strategiei.

Strategia pune în valoare punctele forte ale comunității, analizează punctele slabe, oportunitățile și riscurile, bazându-se pe potențialul socio-uman, dezvoltarea economiei locale, servicii publice, instituțiile infrastructurii educaționale, culturale, sociale și de afaceri, precum și pe capacitatea autorităților publice locale și structurilor societății civile privind asumarea responsabilității pentru procesul de dezvoltare locală în următorii 5 ani. Principiile care stau la baza elaborării documentului sunt: (I) promovarea unei guvernări locale profesionale, eficiente și responsabile; (II) promovarea unui proces decizional participativ, transparent, (III) promovarea principiilor dezvoltării durabile la nivel local.

1.2. Contextul național și regional

SDC reprezintă principalul document de dezvoltare a localității, fiind un document complex, elaborat printr-un larg parteneriat, care are la bază documentele de programare locală: (Planul de Dezvoltare Economică Locală 2019-2020), raională (Strategia de dezvoltare socio-economică a raionului Hîncești 2013- 2020), regională (Strategia de dezvoltare regională Centru (2016-2020 și planuri regionale sectoriale) și națională (Strategia națională de dezvoltare "Moldova 2030", strategii sectoriale de dezvoltare) și supra-naționale (Agenda de Dezvoltare Durabilă 2030, Strategia UE pentru Regiunea Mării Negre 2020-2030).

1.3. Comisia și echipele PSM

Prezentul document reprezintă Strategia de Dezvoltare Comunitară a comunei Cărpineni pentru perioada 2021-2026, elaborată într-un mod participativ, conform Manualului de utilizarea a APSL elaborat de programul USAID / Comunitatea Mea (CM) Moldova.

Strategia de Dezvoltare Comunitară reprezintă un document de politică publică, care va ghida acțiunile Administrației Publice Locale, în strânsă cooperare cu mediul asociativ, sectorul economic și instituțiile publice de nivel local, în următorii 5 ani, în vederea asigurării unui proces continuu și coerent de dezvoltare a localității.

Pentru elaborarea strategiei a fost creat un grupul de lucru, componența căruia a fost aprobată prin Dispoziția primarului nr.206 din 12.10.2020, după cum urmează:

Tabelul 1. Componenta grupului pentru planificare strategică

#	Numele, prenumele	Funcția	Locul de muncă
1.	Ion Cărpineanu	Primar	Primăria Cărpineni
2.	Victor Zaporojanu	Vice primar	Primăria Cărpineni
3.	Victor Decuseară	Secretarul consiliului	Primăria Cărpineni
4.	Veronica Li-Șui-Cean	Para-jurist	Primăria Cărpineni
5.	Silvia Feraru	Mediator comunitar	Primăria Cărpineni
6.	Natalia Burcă	Contabil șef	Primăria Cărpineni
7.	Elena Croitoru	Specialist contabil	Primăria Cărpineni
8.	Catînsus Lilia	Arhivist	Primăria Cărpineni
9.	Vintilă Elena	Contabil	Primăria Cărpineni
10.	Vînaș Ioana	Specialist cadastru	Primăria Cărpineni
11.	Decusară Anastasia	Asistent social	Primăria Cărpineni
12.	Covaș Lidia	Asistent Social	Primăria Cărpineni
13.	Gonța Angela	Specialist stare civilă	Primăria Cărpineni
14.	Nicolae Nunu	Inginer cadastru	Primăria Cărpineni
15.	Ciugureanu Teodora	Bibliotecară	Biblioteca publică
16.	Nemțanu Maria	Bibliotecară	Biblioteca publică de copii
17.	Vera Păpușă	Conducător	Asociația Băștinașilor
18.	Irina Macaru	Șef de grădiniță	Grădinița Lăpușnița
19.	Burcă Mihail	Consiliul local	Consilier, agent economic
20.	Tulbu Anatolie	Consiliul local	Consilier local
21.	Cerghuță Andrei	Director artistic	Casa de cultură
22.	Vînaș Mihail	Director	Casa de cultură
23.	Mandiș Andrei	Consiliul local	Consilier local
24.	Serghei Chirinciuc	Agent economic	Rusale Paste SRL
25.	Tornea Gheorghe	Director	Școala Horjești
26.	Tudor Țenu	Director	Școala Internat
27.	Gheorghe Bostan	Director	Întreprinderea Municipală
28.	Bucos Oleg	Agent economic	

Consultanți în planificare strategică, Institutul de Dezvoltare Urbană
 Guțuțui Veaceslav, Cimbir Cornelia

1.4. Aprobarea consiliului local

Strategia a fost aprobată prin Decizia Consiliului Local Cărpineni nr. _____ din ____ 2021.

2. Introducere în planificarea strategică

2.1. Dezvoltarea metodologiei de pregătire a strategiei

Prezentul document a fost elaborat cu scopul de a impulsiona procesul de dezvoltare socio-economică a localității pe perioada 2021-2026, de a stabili repere clare pentru conjugarea efortului comun al membrilor comunității (inclusiv celor stabiliți în afara localității) și cu atragerea diferitor parteneri, orientat spre îmbunătățirea calității vieții cetățenilor, cu respectarea principiilor de dezvoltare durabilă.

Metodologia de lucru a respectat logica elaborării unei strategii:

- 1) **Diagnosticul teritoriului**, bazat pe datele existente și realizat cu implicarea părților interesate (administrația publică, mediul de afaceri, societatea civilă instituțiile publice din teritoriu) și a responsabililor pe domenii. Această analiză, ce conține o dimensiune tematică, dar și una integrată, a servit drept material de lucru în cadrul grupurilor de lucru: economic, social-educational, mediu, infrastructură, administrație publică.
- 2) **Analiza SWOT** - instrument de analiză a potențialului de dezvoltare a satului, evidențiază punctele tari și slabe, oportunitățile și amenințările rezultate din diagnosticul teritoriului pe baza unui proces participativ al părților interesate (grupuri de lucru sectoriale, interviuri, ateliere de lucru, focus grup-uri, dezbateri cetățenești).
- 3) Strategia conține **viziunea, obiectivele generale și specifice** de dezvoltare și principalele acțiuni de dezvoltare ale localității. Acestea sunt măsurabile în termeni de timp, relevanță și rezultate concrete.
- 4) **Planul de acțiuni 2021 – 2026** conține acțiunile concrete de întreprins pe termen scurt și mediu pentru atingerea obiectivelor specifice de dezvoltare stabilite în Strategie.
- 5) **Mecanismul de monitorizare și evaluare** include elementele de bază pentru a crea sistemul de verificare, monitorizare, evaluare și raportare a progreselor realizate în implementarea Strategiei.

În același context, metodologia de elaborare a asigurat caracterul participativ și transparent al acestui document prin organizarea de interviuri, chestionare, ateliere de lucru, focus grup-uri, training-uri, grupuri de lucru sectoriale, consultări și audieri publice în fazele esențiale de elaborare, pentru exprimarea nevoilor și aspirațiilor tuturor categoriilor sociale. Au fost respectate principiile egalității și echității de gen, incluziunii și reprezentativității tuturor grupurilor din cadrul comunității (criterii de vârstă, sex, etnie, apartenență religioasă, categorii vulnerabile, etc.). De asemenea, au fost realizate chestionări și interviuri cu băștinașii plecați în afara localității (în țară și peste hotare), asigurând astfel participarea Diasporei la elaborarea prezentului document.

Pe baza planului de acțiuni al SDC vor fi elaborate planuri anuale de activități la nivelul Consiliului local și a Primăriei, altor instituții și entități responsabile de implementarea lor.

2.2. Cadrul juridic și instituțional privind dezvoltarea comunitară

SDC reprezintă un document de planificare strategică integrată la nivel local, un mijloc esențial pentru factorii de decizie, pentru părțile interesate și mai ales pentru cetățeni, unde sunt identificate cele mai bune soluții pentru creșterea calității vieții pentru o dezvoltare durabilă pe termen mediu și lung în comunitate.

Strategia a fost elaborată cu suportul de Grupului de Lucru pentru Planificare Strategică (în continuare GLPS), constituit prin Dispoziția primarului c. Cărpineni nr. 206 din 12.10.2020, cu asistența tehnică și metodologică din partea consultanților Institutului de

Dezvoltare Urbană, în cadrul Programului Comunitatea Mea implementat de IREX și finanțat de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID).

Conținutul acestui material ține de responsabilitatea GLPS și nu reflectă în mod necesar viziunea USAID sau a Guvernului Statelor Unite ale Americii.

2.3. Informații generale despre comunitate

Comuna Cărpineni este o unitate administrativ teritorială, parte a raionului Hâncești, constituită din 2 localități – satul reședință Cărpineni și satul Horjești.

Populația totală a comunei, conform datelor primăriei constituie 10 640 persoane (49,3% - bărbați și 50,7% - femei), inclusiv 9 684 în satul Cărpineni și 956 – în satul Horjești. În ultimii 3 ani, numărul populației a rămas neschimbat.

Comuna este așezată pe Valea Lăpușnei la 12 km la est de râul Prut, 40 km la nord de or. Leova, 36 km de orașul Hâncești și 70 km la vest de municipiul Chișinău. Localitatea are o suprafață de circa 10.22 km², cu un perimetru de 27.01 km. Comuna Cărpineni este traversată de râulețul Lăpușnița. Prin intermediul drumului național L563, amplasat de la Nord spre Sud, prin comună se asigură legătura comunei Cărpineni cu satele vecine: Voinescu, Mingir, Negrea și Sofia.

Fiind o localitate rurală mare și întinsă, cu 3900 gospodării, localitatea prezintă un potențial economic mare. Lungimea celor 76 străzi și drumuri din localitate constituie 127 km. În localitate activează peste 200 de agenți economici, preponderent în sectorul agricol și comerț.

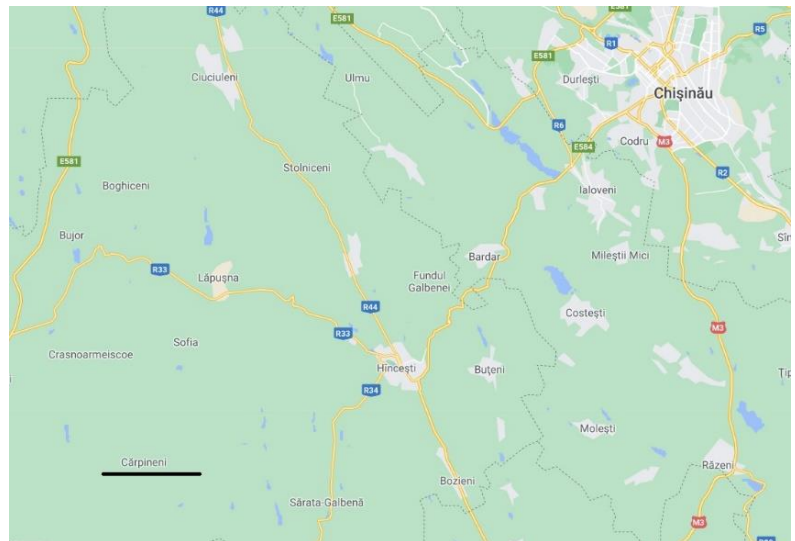
Adresa juridică și date de contact - Republica Moldova, r-nul Hâncești, c. Cărpineni, str. Independenței 94, telefon: +373 269 28238, 269 26019, fax: +373 269 28236, e-mail: primaria.carpineni@gmail.com, www.carpineni.md

3. Profilul și analiza comunității

3.1. Caracteristici geografice și de mediu

Poziționarea geografică | Comuna este străbătută de paralela 46°7' latitudine nordică și de meridianul 28°4' longitudine estică de la meridianul Greenwich. Străveche vatră de cultură și civilizație, Cărpineni este un sat răzășesc mare, așezat pe valea Lăpușnei, la 12 km est de râul Prut, 40 km nord de or. Leova și 70 km vest de municipiul Chișinău, capitala Republicii Moldova.

Comuna se întinde pe un șes și pe coastele dealurilor cu trei ramuri.



Istoric | Cărpineniul a fost menționat pentru prima dată în 1482 doar că este confundată această dată, deoarece menționat a fost satul Topor (acum mahala a satului), proprietate a Episcopiei Hușilor. Topor a fost o moșie dăruită de către Ștefan cel Mare lui Ioanăș Topor.

Atestată pentru prima dată la 1 iunie 1768 cu numele de „Cărpinenii dinspre Sărata”, așezată pe locul actualei moșii Seliște, Cărpineni se va strămuta pe locul actualului centru al comunei în jurul anului 1812, unde se va contopi cu seliștile Scorțești, Mărgelați și Tacu.

Din 1986 Cărpineni va primi în administrația sa și satul Horjești, aflat la 4 km S-E.

Despre proveniența toponimului Cărpineni documentele nu ne vorbesc nimic, în prezent existând mai multe ipoteze despre etimologia acestui cuvânt. Ștefan Holban este de părerea că denumirea satului provine de la o boieroaică, care se numea Cărpineanca și căreia i-ar fi aparținut satul înainte de a-l vinde unor răzeși veniți din alte părți, și care ar fi hotărât strămutarea satului din Seliște, atrăgând de partea lor și pe săteni. A. Ieremia este de aceeași părere, spunând că toponimul ar putea să reprezinte pluralul antroponimului Cărpineanu, care în prezent este atestat printre antroponimele din Cărpineni, cât și din alte localități. A. Ieremia nu exclude însă și o altă explicație a toponimului Cărpineni: „Toponimul este format de la numele arborelui carpen (*Carpinus Butulus*) și sufixul – eni care indică originea locuitorilor”. Cărpinenii, prin urmare, ar fi trebuit să însemne “oamenii dintr-un loc numit Carpen”.

A doua versiune pare a fi cea corectă din următoarele cauze: a) arborii de carpen, foarte rari în Basarabia, se întâlnesc, deși puțini la număr, în Pădurea Mare ce se află alături de moșia Seliște, vechea vatră a Cărpinenilor; b) valea Seliștei și Valea Turcului ce se unesc lângă satul Orac poartă numele de Valea Carpeni (25km) și Valea Cărpineni (15km). Valea Carpini în dreptul satului Orac își schimbă denumirea în Valea Orac. Locuitorii sunt de origine răzășească, deci nu puteau aparține unei proprietărese a moșiei, însă puteau arenda o asemenea moșie.

3.1.1. Caracteristici fizico-geografice

Suprafața satului este de 10 261,14 ha. Arealul teritorial-administrativ dispune de resurse naturale destul de reduse.

Relieful comunei Cărpineni este deluros, dealurile fiind separate între ele de pîraie, vîlcele și râpi. Aceste dealuri fac parte din masivul înalt din Basarabia, cunoscut sub numele de Codrul Bâcului și sunt înclinate de la vest spre est.

Comuna se întinde pe un șes și pe coastele dealurilor cu trei ramuri. O ramură pornește de pe valea Lăpușnei, de la Chetrărie și se întinde câțiva kilometri până în mijlocul satului, unde se întâlnește cu altă ramură, care vine de pe valea Târlichiciului. Amândouă aceste ramuri sunt despărțite de dealul Negrii, care coboară domol până în mijlocul satului. Mijlocul satului este mai lat, întinzându-se pe sub dealurile de la răsărit și formând partea satului numită Cotul lui Borș. De aici se întinde de la est spre vest, unde întâlnește un cot de deal ascuțit numit Vărzăreasca, iar de la cotul dealului spre sud până la capăt se numește După Deal sau Despre Topor, un sătuc mic, așezat de cealaltă parte a șesului și care era pe vremuri vârful județului Ismail și mai târziu al județului Cahul.

Mahalaua Târlichiciului este despărțită în două printr-o râpă mare și adâncă, care este formată din două râpi, ce vin de dincolo de sat, din Târlichiciul de Sus și Târlichiciul de Jos. Pe dealul Târlichiciului urcă drumul spre târgul Hâncești, aflat la 30 km distanță de Cărpineni, și spre partea moșiei satului numită Sâliște.

3.1.2. Planificare spațială

Responsabil de monitorizarea respectării principiile de urbanism și amenajării teritoriului este primarul și specialistul în reglementarea regimului funciar. Localitatea nu dispune de un Plan Urbanistic General. Conform primăriei, Cărpineniul este împărțit convențional în 5 părți, la care se adaugă și satul Horjești.

PUG ar fi util în activitatea primăriei, reglementarea regimului funciar și pentru proiecte de infrastructură. Lipsa PUG afectează activitatea specialiștilor, (în implementarea proiectelor de infrastructură, gaz, apă etc.)

3.1.3. Resurse naturale

Solul | Solul în cea mai mare parte este cernoziom. După calitate, cele mai bune soluri le dețin moșiile Seliște, Uluci, Gargalâc, Slobozia, Târlichici, Topor, Rădi și Podiș. Trenurile agricole sumează 7894 ha, din care 6709 ha sunt terenuri arabile, 731 ha- vii și 454 ha- livezi. Ponderea acestora în totalul fondului funciar este de 76,9%.

Bazine acvatic | Pe teritoriul comunei curge râulețul Lăpușnița cu lungimea de 10 km. Resursele naturale sunt proprietate ale UAT Cărpineni. Resurse acvatic se întind pe o suprafață de 28 ha (6 iazuri) aflate în extravilan. Localitatea este traversată de râulețul Lăpușnița, afluent al râului Prut.

Resurse subterane | Bogățiile subterane sunt puține la număr, existând 2 cariere de piatră, (în partea de est a satului) și de apă sulfurată (în partea de vest). Resursele naturale sunt proprietate ale UAT.

Resurse forestiere | Pădurile consituie cca 1200 ha. În localitate își desfășoară activitatea ocolul silvic Cărpineni, al ÎSS Hîncești-Silva „Moldsilva” în domeniul silviculturii.

3.1.4. Factorii de poluare a mediului

Calitatea aerului | În c. Cărpineni volumul noxelor degajate în atmosferă este minim, reieșind din faptul că pe teritoriul satului nu există depozite de îngrășăminte și pesticide funcționează doar două benzinării.

Principalele surse de poluare a mediului constituie transportul auto, gunoiștile neautorizate, arderea tuturilor tipurilor de combustibil în gospodăriile personale, arderea ilegală a miriștii și deșeurile de la animale din gospodăriile personale.

Calitatea solului | Principalul factor de degradare a solurilor este eroziunea. Activitatea economică a condus la intensificarea proceselor de degradare a terenurilor și învelișului de sol. Reducerea exagerată a aplicării îngrășămintelor conduce la epuizarea conținutului de elemente fertile în soluri și la scăderea productivității terenurilor. Practica agricolă demonstrează că, capacitatea de producție și recoltele cresc prin utilizarea tehnologiilor avansate, mașinilor și uneltelor perfecționate, utilizarea îngrășămintelor și pesticidelor, efectuarea lucrărilor de irigare, desecare, drenare, de prevenire și combatere a eroziunii solului, etc.

Nerespectarea acestor cerințe duce la micșorarea roadelor și degradarea stratului fertil a solului-humusul.

În localitate sunt proprietari de terenuri agricole care utilizează tehnologii avansate de producere agricolă, folosind diverse chimicale, pesticide, ceea ce respectiv influențează asupra calității solului. De asemenea impact semnificativ are și arderea miriștilor.

Calitatea apei potabile | Analiza apei din fântânile satului, iaz, râu efectuată în anul 2019 de către Centrul de sănătate Hîncești, a scos în evidență faptul că apa potabilă a 70-80% din fântânile supuse analizei are un grad sporit înalt de nitrați, nitriți și urme de amoniac ce întrec cotele admisibile. Analizele repetate efectuate, au demonstrat că apa potabilă din fântânile localității nu s-a îmbunătățit.

Gestionarea deșeurilor | Ca și în majoritatea localităților din republică, este o problemă existentă și la Cărpineni. La inițiativa primăriei c. Cărpineni, a fost creat și dotat serviciul de colectare a deșeurilor, din cadrul întreprinderii municipale. Serviciul este lansat din 2015, cu potential major de implementare intercomunitară. Întreprinderea Municipală are înregistrate peste 700 contracte cu persoane fizice și 100 – persoane juridice. De asemenea, ÎM are contract cu primăria pentru evacuarea deșeurilor din spațiul public și lichidarea gunoiștilor. Printr-un proiect de cooperare transfrontalieră în vara 2016 a fost procurată o autospecială pentru evacuarea deșeurilor și 200 containere pentru colectare. Depozitarea are loc la o platforma refolosite a complexelor agricole. Întreprinderea dispune de utilaje necesare pentru prestarea serviciilor necesare. Locuitorii sunt obligați să achite o taxă de salubritate în volum de 8 lei, în cazul absentei contactului de evacuarea deșeurilor.

Atitudinea iresponsabilă a locuitorilor față de amenajarea gunoiștii și depozitarea gunoiului în locuri interzise (margini de drum, malurile râului și a iazurilor, pe pășuni, în păduri) contribuie la crearea unor focare de infecție cu influență asupra sănătății locuitorii și cu grav impact asupra mediului.

3.2. Demografie

3.2.1. Resurse umane

Demografia în ultimii 10 ani este în scădere. Acest fenomen este în direct influențat de migrația populației peste hotarele Republicii Moldova. Din anul 2016 se atestă o plecare masivă în Occident a tinerilor cu vârstă până la 20 ani motiv care duce la scăderea demografiei. În general în ultimii 45 ani migrația internă a populației a avut loc din Cărpineni spre orașele din URSS, cauza principală fiind lipsa infrastructurii ingineresti (rețea de apă, rețea de canalizare, rețea de gaze naturale) și oportunități de creștere profesională.

De menționat că majoritatea populației care a migrat este populație aptă de muncă, instruită de sistemul educațional local care în prezent aduce beneficii altor regiuni. Sporul natural se menține într-un trend negativ pe parcursul ultimilor 7-8 ani, de -30-35 persoane pe an.

Tabelul 1. Dinamica populației

Perioada	Populația la început de an	Născuți	Decedați	
			Total	inclusiv copii până la 1 an
2014	10751	72	80	-
2015	10743	87	100	-
2016	10730	77	106	-
2017	10701	61	65	-
2018	10697	50	73	-
2019	10674	61	95	2
2020	10640	53	88	1

Sursa: Primăria localității

3.2.2. Forța de muncă

Aspecte ocupaționale: În perioada analizată (2015-2020) numărul populației economic active a scăzut, de la 6800 la 6303 persoane. În același timp, populația inactivă, este în creștere, de la 4 200 persoane la 4277. Populația angajată în câmpul muncii în descreștere. În sectorul formal sunt angajați cca. 45% din numărul populației ocupate în economie.

Mai mult de jumătate din populația aptă de muncă este angajată neformal (4277 persoane), dintre care femeile alcătuiesc jumătate, tinerii 25%. Persoanele sărace preferă să se angajeze la negru ca sezonieri. Prezența diversificată a serviciilor și infrastructurii nu a oprit populația activă economic să plece din localitate în căutarea unui loc mai bun de muncă. Dintre cei mai mulți care pleacă sunt tineri, cu vârsta cuprinsă între 25 și 30 de ani.

Tabelul 2. Numărul populației ocupate formal și neformal (la început de an)

Anul	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Populația economic activă	6800	6785	6745	6745	6500	6303
Populație inactivă	4200	4100	4000	4300	4250	4277
Populație ocupată în economie	2600	2530	2400	2380	2430	2438
Total formal	2800	2200	2570	1980	2400	2438
Bărbați	1800	1400	1470	1200	1450	1500
Femei	1000	800	1100	780	950	938

Total neformal	2630	2900	2700	2550	2670	2739
Bărbați	1200	1400	1300	1250	1100	1139
Femei	1430	1500	1400	1300	1570	1600

Sursa: Primăria localității

Economia comunei Cărpineni este caracterizată printr-o structură diversificată, prelucrarea terenurilor agricole fiind alternată cu o industrie de procesare care în prezent este mai slab dezvoltată și realizare, precum și de prestări servicii și comerț. În domeniul agriculturii, ce constituie ramura de bază a economiei locale, din totalul de 380 unități, își desfășoară activitatea 9 întreprinderi agricole mari, ce dețin și prelucrează terenuri cu suprafețe mai mari de 10 ha. Industria de procesare și realizare este reprezentată de întreprinderi din industria alimentară, dar și de producere a mobilei, de confecționarea ușilor/ferestrelor din termopan și de confecționare detaliilor din metal. Un număr mare de agenți economici activează în domeniul comerțului.

Prestarea serviciilor acoperă majoritatea domeniilor prezente într-o localitate urbană, cum ar fi: servicii reparație auto, servicii de reparație electrocasnice, frizerii și ateliere de croitorie, reprezentanțe ale băncilor comerciale, centru de instruire și consultanță în agricultură și reprezentanțe a companiilor de asigurări. Serviciile publice de asigurare cu apă și salubritate sunt prestate și gestionate de ÎM „Cărpineni-Servicii”

Tabelul 3. Ocuparea forței de muncă

Anul	2020
Total	2438
Agricultură	380
Industrie	9
Construcții	467
Comerț	100
Transport și comunicații	10
Administrație publică	96
Învățământ	142
Sănătate și asistență socială	150
Alte tipuri de activități	562

Sursa: Primăria localității

În perioada pandemiei numărul șomerilor a crescut din cauza acordării ajutorului de șomaj, însă, este de menționat faptul că majoritatea populației activează neformal, iar perioada de autoizolare a cauzat un număr mai mare de înregistrări la AOFM, neavând altă sursă de existență decât cel de ajutor de șomaj.

Tabelul 4. Numărul șomerilor înregistrați (la evidența ANOFM)

Anul	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Total	54	48	42	55	40	89
Bărbați	24	28	22	30	20	45
Femei	30	20	20	25	20	44

Sursa: Primăria localității

3.2.3. Profilul migraționist

În Cărpineni, în ultimii 5 ani, numărul persoanelor plecate la muncă în afara localității a fost în creștere. În prezent, cca. o treime din populația localității se află la muncă în afara comunității.

Tabelul 5. Date cantitative privind migrația

Persoane implicate în migrație	35%, 3724 persoane
- temporar	70%, 2607 persoane
- permanent	30%, 1117 persoane
- Femei	60%, 2234 persoane
- Bărbați	40%, 1490 persoane
- Vârștii rămași acasă	1284 persoane. Probleme și necesități: venituri mici, sănătate precară, lipsa transportului public, infrastructura drumurilor nesatisfăcătoare
- Număr copii rămași acasă	Nu se duce așa evidență.
- Număr copii plecați cu părinții	Nu se duce așa evidență, din motivul că nu există obligația de a declara la primărie plecarea peste hotare sau dacă copilul pleacă cu locul de trai la părinți.
- Număr oameni care au intenția de a migra	Nu se cunoaște.
- Număr migranți reveniți în 2020 și care au rămas în localitate	15 persoane
- femei	8
- bărbați	7
Țările principale de destinație	<ul style="list-style-type: none"> • Italia- 37 %; Grecia- 21 %; Germania- 13%; • Federația Rusă- 9 %; Franța- 5 %, Spania- 4 %; • Portugalia- 4 %, Marea Britanie- 4%; Irlanda- 2%; Polonia- 1%.

Sursa: Primăria localității

Oportunități și servicii locale pentru migranți |

Oportunități:

- Activitatea Asociației băștinașilor din Cărpineni și posibilitatea de implicare în dezvoltarea localității
- Oportunități și platforme în susținerea dezvoltării și promovării economice locale de la stat (ODIMM, AIPA) și proiecte/programe internaționale (IFAD, PNUD/MiDL, USAID).

Servicii, asistență asigurată de APL Cărpineni:

- aprovizionarea cu apă potabilă
- iluminare stradală
- management al deșeurilor menajere solide
- asistență socială
- secretariat și cadastru
- achitarea impozitelor, taxelor locale
- ghișeu unic pentru deservirea cetățenilor
- asistență în procesul de custodie asupra copilului rămas temporar fără ocrotire părintească și taxe.

Servicii oferite de instituțiile de stat:

- Subdiviziunea teritorială pentru ocuparea forței de muncă Hâncești:
 - oportunități de angajare în câmpul muncii; Serviciul de informare și consiliere; Serviciul de intermediere a muncii;
 - stimulări financiare pentru încadrarea în câmpul muncii în altă localitate
 - orientare și formare profesională: calificare, recalificare și perfecționare; ghidarea în carieră
 - oportunități de inițiere și dezvoltare a afacerilor: acces la finanțe, instruire și consultanță antreprenorială

- (re)integrarea copiilor în sistemul de educație și recunoașterea calificărilor
- Servicii de sănătate și asistența medicală primară:
 - înscrierea și evidența la medicul de familie
 - obținerea poliței de asigurare medicală
 - efectuarea controlului medical profilactic și sistematic
 - asistență psihologică, medicală, legală și socială
- Servicii sociale:
 - beneficierea de pensie pentru limita de vârstă cu cotizarea anilor muncii peste hotare
- Servicii de documentare:
 - transcrierea actelor de stare civilă ale cetățenilor Republicii Moldova, înregistrate de către organele competente din străinătate
 - procedura de circulație cu unități de transport înmatriculate în alte state
- Oportunități de achiziționare a unei locuințe:
 - Programul guvernamental "Prima casă".

Provocări, probleme întâlnite de migranți la nivel local

- Infrastructura rea a drumurilor locale
- lipsa iluminării stradale pe anumite sectoare de teren
- lipsa locurilor de muncă bine plătite.

Proiecte locale realizate cu implicarea băștinașilor în perioada 2015-2020 |

- 2016, Accesul populației la o rețea îmbunătățită de drumuri locale; 430 mii lei
- 2017, Alimentarea cu apă potabilă sectoarele Bucos și Vărzăreasca; 9 mln. lei
- 2017, Facilitarea accesului la infrastructura tehnico-edilitară pentru crearea locurilor de muncă; 413 mii lei.

Informație compilată cu răspunsuri a 4 interviuri ale migranților |

Problemele principale în localitate, în viziunea celor intervievați țin de mai multe aspecte:

1) servicii: calitatea serviciului de salubritate, lipsa canalizării; 2) infrastructura fizică, inclusiv drumuri; 3) lipsa locurilor de muncă și salariile mici; 4) birocrăția procesului administrativ.

Diaspora nu este foarte entuziasmată să se întoarcă acasă și să lanseze afaceri în localitate. Astfel, doar o persoană din 4 s-a gândit să deschidă o afacere acasă, iar o persoană din 4 este plecată definitiv. La fel, interesul față de implicare în dezvoltarea localității este redus. Aceasta ar putea fi un semnal pentru APL pentru a analiza acest fenomen pentru a depista cauzele unei astfel de atitudini și de a stabili acțiuni necesare de implicare mai activă a Diasporei în dezvoltarea comunității.

Potențialul de dezvoltare economică a localității, în viziunea Diasporei ține de revigorarea ramurilor tradiționale ale economiei rurale, cum ar fi: viticultura, apicultura, industria de prelucrare. Toate persoanele chestionate așteaptă de la autorități și agenți economici, acțiuni pentru creșterea locurilor de muncă în localitate, amenajarea localității și dezvoltarea infrastructurii fizice.

Percepția localnicilor în baza sondajelor de măsurarea percepției asupra migrației |

Persoanele chestionate erau din mai multe sfere sociale: angajați, antreprenori, casnici și șomeri. Cele mai importante probleme specificate de localnici țin de: lipsa locurilor de muncă, veniturile mici, situația economică, starea drumurilor, migrația peste hotare. Astfel, starea economică precară, manifestată prin lipsa locurilor de muncă și salariile reduse, este principala problemă a localității.

Locuitorii consideră că băștinașii plecați se confruntă cu problemele legate situația economică, veniturile mici. Iar membri familiilor lor starea drumurilor, dar și de sistemul de îngrijire a sănătății.

Localnicii au o atitudine pozitivă asupra fenomenului de migrație. Totuși unele persoane au menționat că nu au nici o atitudine sau nu-i interesează acest aspect.

Migrația cetățenilor se asociază cu: bunăstarea materială (8), grija față de familie (8), calitatea ridicată a vieții (5 afirmații), prosperitate economică, dar și de uitare de neam și țară. Astfel, în general, localnicii consideră că prosperitatea și asigurarea unui mod mai bun de viață ale familiei sunt cauzele principale ale migrației peste hotare a cetățenilor.

Percepția migrantilor în baza sondajelor de măsurarea percepției migrantilor asupra

Primăriei | Țările de unde au fost obținute interviurile sunt din UE: Italia și Franța. Vârsta celor intervievați este cuprinsă între 38 și 59 ani. Persoanele în mare parte sunt angajate, dar și câțiva pensionari.

Majoritatea celor chestionați au apreciat satisfăcător, gradul de mulțumire despre cum arată și se dezvoltă localitatea în prezent.

Gradul de satisfacție privind serviciile Primăriei s-a împărțit în mod egal în 3 trepte: mediu, bun și foarte bun. Majoritatea celor intervievați au încredere în actele elaborate de Primărie și Consiliul Local. Aceasta denotă că primarul, funcționarii Primăriei, consilierii locali sunt responsabili la adoptarea actelor administrative. Totodată 80% din ei au specificat că sunt mulțumiți sau foarte mulțumiți privind interacțiunea lor cu instituțiile locale și Primăria.

Băștinașii apelează la serviciile Primăriei pentru eliberarea de certificate și adeverințe, achitarea impozitelor și taxelor, servicii de transport, lucrări de aprovizionare cu apă. Migrantii doresc ca personalul Primăriei să fie amabil și instruit, să fie mai puțină birocrație. Astfel, așteptările de activitatea APL în general sunt bune. Majoritatea băștinașilor utilizează pagina de Facebook a Primăriei. Totuși numai 4 din 10 o vizitează regulat odată pe săptămână.

Cea mai mare parte a băștinașilor ar dori să se implice în procesul decizional local. Iar o jumătate din cei intervievați au fost implicate în activitățile asociației de băștinași.

De serviciile Primăriei, băștinașii au beneficiat ca perioadă de timp, în mod diferit, în funcție de necesități și perioada de aflare acasă.

3.3. Servicii sociale

3.3.1. Caracteristicile grupurilor vulnerabile

Populația săracă | La începutul anului 2020 în satul Cărpineni existau 453 de familii sărace, 168 de familii cu mai mult de 3 copii și 568 de familii monoparentale.

Categoria populației sărace în c. Cărpineni constituie 4,3% din numărul total al locuitorilor satului, ponderea cea mare o dețin femeile, urmate de vârstnici și bărbați. Persoanele în etate și persoanele cu dizabilități, au preponderent venituri din gospodăriile agricole individuale, practică o agricultură de subzistentă și participă foarte puțin la schimburile comerciale.

Efectele negative ale migrației se resimt acut la nivel de comunitate. La moment sunt 75 de familii monoparentale conduse de femei. Cel mai mult au de suferit copiii. În cazul multor copii părinții pleacă peste hotare fără să instituie tutelă, sau să ofere informații autorităților și să oficializeze o formă de protecție precum este tutela sau curatela

temporală. Migranții reveniți în comunitate au menționat că afecțiunea părintească este lucrul cel mai mare de care duc lipsa copii rămași acasă fără părinți, doar în grija bunicilor sau rudelor.

Tabelul 6. Populația după caracteristici sociale (la început de an 2020)

Populația comunei	Masculin:	Feminin:	Total:
- De vârstă preșcolară (0-6 ani)	178	198	376
Dintre aceștia frecventează grădinița	131	160	291
- 6 (7) -18 ani (de vârstă școlară)	313	597	910
Dintre aceștia elevi în clasele 1-4	168	276	444
Dintre aceștia elevi în clasele 5-9	110	216	326
Dintre aceștia elevi în clasele 10-12	35	105	140
Care nu frecventează școala	-	-	-
Numărul copiilor lipsiți de îngrijire părintească	9	6	15
Persoane cu dizabilități (invalizi)	234	178	412
Numărul total de familii:			
- Sărace (în conformitate cu Direcția de Asistență Socială)			453
- Cu mulți copii (cu 3 și mai mulți copii)			168
- Monoparentale			568
- inclusiv cele conduse de femei			75

Sursa: *Primăria localității*

Persoane cu dizabilități | Fiind localitatea rurală cea mai mare din raion, Cărpineni se confruntă și cu un număr mare de beneficiari de asistență socială. Dintre această categorie cele mai vulnerabile se numără persoanele ținute la pat. Pentru această categorie au fost acordate pe comuna Cărpineni, asistenți personali, angajați oficial.

La nivel de comună serviciile de asistență socială sunt prestate de 3 asistenți și 6 lucrători sociali. 62 de persoane beneficiază de îngrijire la domiciliu, în conformitate cu regulamentul privind numărul de persoane ce poate fi deservite de un lucrător social. Persoanele cu dezabilități beneficiază în egală măsură de serviciile de asistență socială existente în comună. În localitate mai activează și o școală de tip internat și un centru de Reintegrare Socială a Tinerilor „Amigo”, care activează în domeniul reintegrării social-profesionale a tinerilor din familii vulnerabile și de formarea deprinderilor individuale de viață.

Mai există și o cantină socială prestată de Biserica Baptistă, unde persoanele în etate beneficiază de o masă caldă. Problema principală cu care se confruntă lucrătorii sociali, este neimplicarea societății civile și chiar a rudelor persoanelor beneficiare de asistență socială, astfel reieșind din atribuțiile lor, lucrătorii sociali sunt nevoiți să muncească și fizic (lucrul în grădină sau reparații în gospodăriile casnice).

Tabelul 7. Persoane cu dizabilități (la începutul anului 2020)

Indicatori	Total	Femei	Bărbați	Copii
Persoanele cu dizabilități	412	175	212	25
Persoanele cu dizabilități fizice	236	86	139	11
Persoanele cu dizabilități mentale	176	78	84	14
Persoanele cu dizabilități grave (care nu pot supraviețui fără ajutorul extern)	55	19	28	8
Persoanele cu dizabilități medii (capabili pentru activități fără ajutorul extern)	357	156	184	17
Persoanele cu dizabilități angajate în câmpul muncii	19	12	7	0

Indicatori	Total	Femei	Bărbați	Copii
Persoanele cu dizabilități în etate(75 ani)	14	10	4	0
Persoanele în etate	376	294	82	0
inclusiv persoanele în etate singuratice	47	41	6	
Membrii familiilor cu 3 și mai mulți copii	2544			
Membrii familiilor monoparentale și fără părinți (inclusiv cu părinți plecați la munci)	676			
inclusiv familii conduse de femei	210			

Sursa: primăria Cărpineni

Procesul de incluziune a acestora în societate este în derulare, deoarece vizează schimbarea unei mentalități și este unul de durată și care trebuie abordat prin activități constante și consecvente. Motivul pentru care persoanele cu dizabilități nu se bucură de acces comun, cu celelalte persoane, la spațiul public este pentru că acestora nu le este oferită o distribuție uniformă în societate, ci sunt sprijinite doar de anumite instituții.

Serviciile existente în comună acoperă doar parțial necesitățile în acest domeniu. Se simte acut lipsa serviciilor de consiliere și plasament pentru victimele violenței în familie. În comună nu există un serviciu de consiliere psihologică, iar singurul psiholog este angajat doar la Liceu. În afară de serviciile oferite la Cantina Socială a Bisericii Baptiste, nu sunt servicii comunitare de zi și nici plasament pentru copiii din familii vulnerabile și copiii cu dizabilități. Există doar un centru de resurse pentru copiii cu CES ce frecventează liceul.

Minorități etnice/lingvistice | În localitate este comunitatea de romi, cca. 280 de persoane. Copii de etnie romă sunt încadrați la școală/grădiniță. Unii din romi sunt înregistrați la Agenția forței de muncă (cca 20% din cei adulți). Lucrează ocazional. Conflicte și alte probleme pe criterii etnice nu sunt atestate.

Există un mediator comunitar, care este foarte implicat în implicarea grupurilor etnice în diverse activități sociale și comunitare, cu reprezentarea la diferite evenimente a valorilor etnice.

Minorități religioase | Populația localității este constituită 97,0% din creștini ortodocși, care frecventează cu regularitate, în proporție de 25-30% cele 5 biserici creștin-ortodoxe. Ca minoritate religioasă pe teritoriul localității conviețuiesc cca 350 persoane de religie baptistă și adventistă, cca. 100 de membri. În localitate nu au fost înregistrate conflicte religioase. Persoanele de confesiune minoritară susțin că nu au remarcat fapte de discriminare.

Persoane în etate | Persoanele în etate reprezintă una din cea mai vulnerabilă categorie socială existentă în localitate, majoritatea dintre care trăiesc în sărăcie. Cu regret este evidentă îmbătrânirea populației, ca rezultat al scăderii natalității și migrației tinerilor. Persoanele în etate reprezintă 3,6% din populație, dintre care 65% sunt femei. Majoritatea persoanelor din categoria dată dețin un teren agricol, pe care-l îngrijesc pentru a-și asigura existența.

Această categorie a populației se confruntă cu probleme economice grave, cum ar fi: lipsa de surse financiare pentru procurarea lemnului și a carburanților de foc. Un sprijin important este funcționarea cantinei sociale, unde se alimentează 40 de persoane. Deși pensiile au fost majorate, acestea nu acoperă coșul minimal de consum și cei mai mulți dintre ei necesită acordarea ajutoarelor materiale. Efectiv această stare de lucruri nu diferă mult de la un an la altul.

Tabelul 8. Persoanele în etate, la începutul anului 2020

Indicatori	Total	Femei	Bărbați
Persoanele în etate	376	294	82
inclusiv persoanele în etate singuraticе	47	41	6

Sursa: Primăria localității

Situația social-economică și nivelul de trai scăzut au influențat negativ asupra nivelului de trai al populației. În general populația satului se confruntă de următoarele probleme: starea economică precară, sporul natural scăzut, pensii mici, potențialul redus al administrației publice locale de a ajuta categoriile social-vulnerabile.

3.3.2. Servicii sociale

Serviciile educaționale, de protecție socială, culturale și de alt gen sunt prezente în comună la scară largă. Majoritatea serviciilor sunt amplasate în raza satului Cărpineni. În același timp satul Horjești oferă locuitorilor acces la servicii educație, sănătate, poștă ș.a.

Comuna Cărpineni, precum și toate localitățile din republică, are tradiții frumoase în ceea ce privește educația copiilor, care mențin nivelul moral și spiritual al comunității în general. Sistemul educațional existent în localitate este diversificat, fiind reprezentat de următoarele niveluri:

- **Preșcolar (grădinițe de copii)**, cu o capacitate de 121 copii, frecventează 125 copii, fiind suprasolicitată
- **Primar/Secundar (liceu, 2 gimnazii)**, cu o capacitate de 800 elevi, frecventează 207 elevi
- **Artistic (școala de muzică)**, cu o capacitate de 90 elevi, frecventează 83 elevi.

Obiectul major al procesului educațional este formarea și pregătirea copiilor pentru viață și activitate într-o societate democratică, precum și adaptarea lor la condițiile mereu schimbătoare ale societății.

Tabelul 9. Detalii privind instituțiile de învățământ

Instituția	Anul înființării	angajați / profesori (educatori)		Beneficiari reali fete / băieți	Suprafața totală (m ²)
		Număr	Vârsta medie		
L.T. Ștefan Holban	1982	75	35	678	5250
Gimnaziul Dumitru Crețu	1963	23	35	140	3407
Școala nr.3 Topor	1968	20	42	92	2713
Școala primară - grădiniță Horjești	1968	25	45	80 copii, 54 elevi	1250
IET Lăpușnița	1972	4	40	52	
IET Andrieș	1986	10	45	150	

Sursa: Primăria localității

Educația preșcolară | În Cărpineni copiii de vârstă preșcolară au posibilitatea să fie înrolați în 2 grădinițe. Dacă ținem cont de faptul că, Cărpineni este cea mai mare localitate rurală din raionul Hâncești și este întinsă pe o suprafață destul de mare, factorul amplasării teritoriale a grădinițelor este un element important în asigurarea accesului la servicii de educație preșcolară. Grădinițele au grupele renovate, terenuri de joacă amenajate. O grădinița nouă, unde tocmai s-au finisat lucrările de construcție fost dată în exploatare în toamna anului 2016, în sectorul "Lăpușnița". Această grădiniță este

frecventată de 52 copii unde vor activa 7 angajați. Copiii din s. Horjești, au acces la instituție preșcolară amplasată în centrul satului. Cu toate acestea, problema locurilor libere în grădinițe nu a fost depășită definitiv. Cca. 30 copii în sectorul Topor nu sunt înrolați în grădiniță din cauza locurilor limitate.

Liceul este o clădire cu o bază tehnico-materială bună care asigură condiții prielnice copiilor pentru desfășurarea procesului educațional.

De menționat că infrastructura existentă asigură în cea mai mare parte o gamă largă de servicii educaționale, accesibilă copiilor din diferite sectoare, inclusiv cele îndepărtate, ale satului Cărpineni, precum și satului Horjești. Proiectele de eficiență energetică sunt o prioritate pentru APL, astfel că mai mult de jumătate din instituții obțin energia din biomasă, iar într-un caz și cea solară. Instituțiile sunt renovate recent, dotate cu cantine, săli sportive, săli de calculatoare. Totodată, sediile grădinițelor de copii și a școlilor de regulă prezintă clădiri cu I-II etaje, amplasate în zonele populate în centrul localității și alte zone, inclusiv în satul Horjești cu accesibilitate redusă pentru persoanele cu dizabilități. Copiii din familiile de romi sunt încadrați în instituții educaționale în proporție 100% Copiii cu necesități educaționale speciale au acces la servicii de educație, beneficiind de cadru didactic de sprijin și centre de resurse.

Servicii informaționale, culturale, sportive și de recreere | Aceste servicii sunt asigurate de Casa de cultură, Școala de arte și biblioteca publică.

Casa de cultură din Cărpineni este amplasată în centrul localității și găzduiește diferite manifestații culturale, oferă servicii de agrement/cult pentru diverse categorii de cetățeni (copii, tineri, vârstnici, minorități etnice –romi, reprezentanți ai diferitor confesiuni religioase- Biserica adventistă, Biserica Baptistă). Edificiul este proprietate publică a UAT Cărpineni, cu capacitatea de cca. 900 de locuri (sala mare și mica) și a fost construit în 1952. Casa de cultura are o suprafață de 5 500 m2. La casa de cultură funcționează mai multe colective artistice: orchestra de muzică populară "Busiuoc", taraful "Oiera", colectivul de dans "Lăpușnița", grupul folcloric "Baștina", grupul de folcloric "Stejarii", grupul dansatori de copii "Izvoaraș", grupul folcloric "Carpenii". Este un centru cultural nu numai pentru comuna Cărpineni, dar și pentru cetățenii din localitățile vecine, cu un total de cca 20 mii de potențiali beneficiari. Astfel, această casa de cultură poate deveni centru cultural regional după un șir de intervenții investiționale. O parte din lucrări au fost realizate de Primărie, cu suportul PNUD, FISM și contribuția populației: reparația acoperișului, unele reparații interioare și dotări cu tehnică și costume, construcția sistemului de încălzire și a centralei termice pe biomasă. Alte intervenții ca reparația subsolului se execută cu surse private prin contract de parteneriat public -privat. În acest fel, demisolul și terenul vecin care era o gunoiște din centrul satului, s-a transformat într-un centru familiar de agrement.

Un punct de atracție pentru copii și tineri îl constituie *Școala de arte*. Recent instituția a fost reabilitată. Aceasta a permis să crească și numărul cadrelor didactice. Peste 170 copii învață aici pianul, vioara, chitara, flautul, clarinetul, saxofonul, fluietul, țambalul, naiul și acordeonul. De asemenea mai este coregrafie, arta teatrală și pictura. Tinerii sunt preponderent beneficiarii școlii de arte. Printre elevii instituției există și reprezentanți ai comunității de romi și minorități etnice, precum și ai confesiunilor religioase.

În comună activează mai multe biblioteci publice, care deservește în total cca. 1800 de persoane, din care majoritatea sunt elevi. Edificiile bibliotecilor au peste 50 de ani.

Tabelul 10. Detalii privind bibliotecile din comuna Cărpineni

Instituția	Anul înființării	Capacitatea totală	Suprafața (m ²)
1) Biblioteca publică Horjești	1966	318-total, 135-elevi	25
2)Cărpineni biblioteca publică pentru maturi biblioteca publică pentru copii	1950	505 500	56
3) Cărpineni, biblioteca Topor	1935	500-total, 487-elevi	60

Sursa: *Primăria localității*

Ocrotirea sănătății | Locuitorii comunei Cărpineni, sunt avantajați în raport cu alte comunități rurale din Moldova, fiindcă au acces la mai multe servicii medicale, fără ca să se deplaseze în centrul raional. Serviciile medicale sunt prestate de IMSP Spitalul Cărpineni, de Centrul de Sănătate Cărpineni, un oficiu de sănătate în s. Horjești și patru farmacii. Spitalul și Centrul de Sănătate Cărpineni deservește locuitorii și din alte localități. Spitalul dispune de patru secții specializate: terapie, chirurgie, maternitate și pediatrie și are capacitatea este de 80 de paturi. Instituția acordă asistență medicală la o populație de 30 de mii de oameni din raionul Hâncești. De menționat că persoanele din familiile sărace, tinerii și pers. din familii cu 3 și mai mulți copii sunt cele mai bolnave, fiind în top cu patologii de hipertensiune arterială, hepatite, diabet zaharat și cardiovasculare.

Spitalul oferă locuri de muncă pentru 127 de persoane, dintre care 15 medici, 58 de asistente medicale și personal auxiliar. În 2010-2011 a fost construit drum de acces din asfalt spre spital și a fost pavată ograda Spitalului și amenajată o parcare pentru această instituție, de asemenea în anul 2015 au fost renovate două secții cel mai des solicitate – terapie și pediatrie. Spitalul are sistem de încălzire, rețea de aprovizionare cu apă și sistem de canalizare. În plus, printr-un grant de la Uniunea Europeană, instituția a reușit să-și asigure încălzirea prin intermediul bateriilor solare. Drept urmare, consumul de gaze naturale s-a redus cu circa 30 la sută.

Totuși, având în vedere evoluția evenimentelor din ultimii ani, există însă și o incertitudine față de statutul spitalului din Cărpineni, pe viitor.

Protecția socială | Protecția socială este o componentă a sistemului de protecție socială a raionului. În Cărpineni, un număr important de persoane asistate social beneficiază de ajutorul public.

În Cărpineni în anul 2020 au beneficiat de asistența socială:

- ajutor pentru perioada de iarnă – 795 persoane
- vizite de îngrijire la domiciliul – 60 persoane

Primăria Cărpineni nu deține informații privind calculările serviciilor pentru indemnizațiile de incapacitate temporară de muncă, indemnizația unică la naștere și de întreținere a copiilor, a ajutoarelor de șomaj și de deces. Aceste servicii sunt prestate de CNAS Hâncești.

Beneficiile bănești exprimate în transferuri directe constituie unul din mecanismele protecției sociale și în marea lor majoritate sunt plătite de la bugetul de stat se constituie din:

- Indemnizații pentru copii
- Alocații sociale
- Compensații de diferite tipuri
- Ajutoare bănești de la Fondul de Susținere Socială

- Alte prestații bănești
- Ajutoare sociale.

Sănătate | Locuitorii comunei Cărpineni, sunt avantajați în raport cu alte comunități rurale din Republica Moldova, fiindcă au acces la mai multe servicii medicale, fără ca să se deplaseze în centrul raional. Serviciile medicale sunt prestate de IMSP Spitalul Cărpineni, de Centrul de Sănătate Cărpineni, un oficiu de sănătate în s. Horjești și patru farmacii. Spitalul și Centrul de Sănătate Cărpineni deservește locuitorii și din alte localități. Spitalul dispune de patru secții specializate: terapie, chirurgie, maternitate și pediatrie și are capacitatea este de 80 de paturi. Instituția acordă asistență medicală la o populație de 30 de mii de oameni din raionul Hâncești. De menționat că persoanele din familiile sărace, tinerii și persoanele din familii cu 3 și mai mulți copii sunt cele mai bolnave, fiind în top cu patologii de hipertensiune arterială, hepatite, diabet zaharat și cardiovasculare.

Activități pentru tineret și sport | În localitate contingentul de tineri între vârsta de la 18 la 35 de ani numără aproximativ 3000 persoane.

Manifestările pentru tineret includ organizarea manifestărilor cultural-sportive anuale, cu diferite prilejuri:

- Anul Nou, Crăciunul (Uratul, Colinde)
- Ziua Satului, Hramul Satului (diverse activități cultural sportive)
- Ziua Sportivului, Concursuri sportive raionale
- Ziua Națională a Limbii Române
- Ziua Îndrăgostiților
- Ziua internațională a femeilor – 8 Martie
- Întreceri sportive la fotbal
- Ziua Diasporei (în luna august).

Problemele principale cu care se confruntă tineretul din localitate sunt:

- Migrația tineretului la orașe și plecarea la muncă peste hotarele țării.
- Lipsa sprijinului financiar pentru organizarea diverselor măsuri cultural-sportive.

Culte | Localitatea dispune de 5 biserici creștin-ortodoxe. De asemenea pe teritoriul localității există o biserică baptistă și una adventistă. Reprezentanții minorității religioase viețuiesc pașnic în comunitate împreună cu toți locuitorii satului.

3.4. Economia

3.4.1. Dezvoltarea economică locală

Cărpineni – este unul din cele mai mari sate din Republica Moldova și din Europa (peste 10,000 de locuitori). Însă, cu părere de rău, localitatea dispune de o economie locală subdezvoltată, bazată în special pe producția agricolă cu cea mai joasă valoare adăugată (cereale). Respectiv, în localitate lipsesc locurile de muncă, iar cele existente asigură venituri lunare de 3-3,5 mii lei. În aceste condiții, tendințele migraționiste sunt în creștere, din ce în ce mai mulți preferând să părăsească localitatea pentru totdeauna. În rezultatul numeroaselor analize și discuții cu actorii locali, s-a conștientizat că fără asigurarea de urgență a unei tranziții spre activități de procesare (cu valoare adăugată sporită), comuna Cărpineni nu are perspective de dezvoltare și va continua să degradeze..

În comunitate sunt mai multe sectoare economice care sunt necesare a fi consolidate din punct de vedere al asistenței de consultanță.

Tabelul 11. Sectoarele (sub-sectoarele) de creștere și provocările asociate

Sectorul de creștere	Principalele provocări pentru care probabil este necesară asistență pentru antreprenoriat
Toate sectoarele	- Capacități reduse ale AE în domeniul marketingului și managementului afacerii - APL nu dispune de pârghii suficiente de stimulare fiscală - Insuficiența cadrelor calificate și migrația forței de muncă
Agricultura	- Lipsa viziunii în perspectiva asocierii și aplicarea tehnologiilor pentru mărirea lanțului valoric al produselor din agricultură - Lanțul valoric al produselor agricole slab dezvoltat - Participare scăzută la programe și proiecte cu componenta de grant
Comerț	- Acces limitat la finanțare - Cunoștințe insuficiente în diverse domenii - Piață de desfacere limitată (cu capacitate redusă de cumpărare)
Industria de prelucrare	- Lipsa inovațiilor și transferului tehnologic - Insuficiența tehnologiilor non-poluante a mediului și a impactului minim asupra naturii

Sursa: Primăria localității

Responsabil de elaborarea, implementarea și monitorizarea a acțiunilor de dezvoltare economică locală este primarul, secretarul administrativ și Grupul de lucru format prin dispoziția primarului din iulie 2019. În 2018, cu suportul proiectului UE Primării pentru creștere economică, a fost elaborat și aprobat Planul de dezvoltare economică locală 2018-2020, având ca prioritate următoarele sectoare:

- planificare DEL în sectorul agroturistic
- planificare DEL în industria agro-alimentară.

Cu suportul proiectului PNUD/MiDL, începând cu august 2019 se elaborează și se implementează, semestrial, foile de parcurs privind dezvoltarea economică locală.

3.4.2. Structura de afaceri a economiei locale și a domeniului de afaceri

Pe teritoriul comunei Cărpineni activează 255 de întreprinderi, dintre care 231 de întreprinderi cu drept de persoane fizice (gospodării țărănești, întreprinderi individuale și patente). Dinamica numărului întreprinderilor atestă o scădere a acestuia în 2016-2020. În baza notificărilor reprezentate de către întreprinderile individuale și societățile cu răspundere limitată, primăria comunei Cărpineni recepționează notificarea privind activitatea de comerț. Comparativ cu anii precedenți, numărul gospodăriilor țărănești au scăzut, în urma lichidărilor. În urma modificărilor legislative privind desfășurarea activităților de comerț, o parte din genurile de activitate nu se permit să fie desfășurate pe bază de patentă, ceea ce a dus la scăderea numărului de activități pe bază de patentă.

Tabelul 12. Agenții economici după forma organizatorico-juridică, care activează în localitate

Agenți economici	2016	2017	2018	2019	2020
Total:	509	453	373	300	255
Întreprinderi cu drept de persoane fizice, inclusiv:					
- întreprinderi individuale	27	30	32	35	34
- gospodării țărănești	367	317	248	188	155
- patentă	85	76	69	53	42
Întreprinderi cu drept de persoane juridice, inclusiv:					
- societăți pe acțiuni	2	2	-	-	-
- societăți cu răspundere limitată	26	26	22	22	22

Agenți economici	2016	2017	2018	2019	2020
- cooperative	1	1	1	1	1
- întreprinderi municipale	1	1	1	1	1

Sursa: *Primăria localității*

Economia comunei Cărpineni este caracterizată printr-o structură diversificată, prelucrarea terenurilor agricole fiind alternată cu o industrie de procesare care în prezent este mai slab dezvoltată și realizare, precum și de prestări servicii și comerț.

În domeniul agriculturii, ce constituie ramura de bază a economiei locale, din totalul de 376 unități, își desfășoară activitatea 9 întreprinderi agricole mari, ce dețin și prelucrează terenuri cu suprafețe mai mari de 10 ha. Industria de procesare și realizare este reprezentată de întreprinderi din industria alimentară, dar și de producere a mobilei, de confecționarea ușilor/ferestrelor din termopan și de confecționare detaliilor din metal. Un număr mare de agenți economici activează în domeniul comerțului.

Prestarea serviciilor acoperă majoritatea domeniilor prezente într-o localitate urbană, cum ar fi: servicii reparație auto, servicii de reparație electrocasnice, frizerii și ateliere de croitorie, reprezentanțe ale băncilor comerciale, centru de instruire și consultanță în agricultură și reprezentanțe a companiilor de asigurări. Serviciile publice de asigurare cu apă și salubritate sunt prestate și gestionate de ÎM „Cărpineni-Servicii”.

3.4.3. Sectorul agriculturii

Unul din domeniile de bază ale economiei locale cu cea mai mare cifră de afaceri este agricultura (fitotehnia), care produce anual circa 12 mii tone de cereale, urmat de zootehnie, care produce circa 3000 litri de lapte de vacă, 400 litri de lapte de oi în 24 ore. Agricultură este practică de un număr mare de gospodării agricole individuale. Gospodăriile agricole sunt preocupate în general de cultivarea cerealelor (porumb, grâu, floarea soarelui, mazăre), legume. În agricultură se constată o parcelare excesivă a terenurilor agricole, ceea ce împiedică aplicarea tehnologiilor performante și utilizarea rentabilă a tehnicii agricole.

În conformitate cu documentele de politici elaborate de Primăria com. Cărpineni se atestă faptul că industria este slab dezvoltată dar cu potențial mare de creștere, deoarece localitatea dispune de cantități impunătoare de materie primă provenită în urma activității economice a mediului de afaceri.

Viziunea APL este legată de regionalizarea economiei sau extinderea influenței economice a localității pe o rază de minim 40 km, unde Cărpineni devine pol de creștere zonal, cu industrie alimentară bazată pe materie primă autohtonă, cu servicii și infrastructură fizică și de sprijin dezvoltate pentru mediul de afaceri.

Fitotehnia: Comunitatea dispune de cea mai mare suprafață de teren agricol din raionul Hâncești (peste 10 mii ha) și are 9 întreprinderi agricole mari, ce dețin și prelucrează terenuri cu suprafețe mai mari de 10 ha, cu suprafața totală de 3 mii ha. Ele prelucrează terenuri cu suprafețe mai mari de 10 ha, cu suprafața totală de 3000 ha. Restul fondului funciar- circa 7000 ha sunt prelucrate parțial de către gospodăriile țărănești. Culturile principale - cereale (grâu, orz și porumb), floarea soarelui, mazăre, fasole. Producția este vândută intermediarilor. În localitate există, în proprietatea APL o moară care poate fi reutilată pentru producerea crupelor și a nutrețurilor combinate. Un grup de 5 agenți economici a creat o cooperativă agricolă pentru a prelucra producția de cereale având ca intenție de utiliza patrimoniul APL în acest scop, în bază de parteneriat.

Paste făinoase: la nivel local, din 2016, există autorizat pentru o perioadă de 10 ani, brandul local „CARPINI”. Sub acest brand are loc producerea diferitor produse de panificație (paste făinoase).

Legumicultura: În satele învecinate există 35 producători agricoli medii din domeniul legumelor. Producția globală de legume (preponderent roșii și castraveți) a acestora este de aproximativ 1600 tone anual. Se dezvoltă legumicultura performantă pe teren protejat, pomicultura și viticultura. Crearea infrastructurii de procesare a legumelor și fructelor conform unor rețete tradiționale va spori semnificativ profiturile producătorilor agricoli.

Apicultura: 20 proprietari de prisăci, dețin peste 1000 de stupi de albine. Producția totală anuală constituie circa 10-12 tone de miere (în valoare de circa 8 milioane lei). În prezent fiecare comercializează mierea individual către intermediari. Dacă s-ar crea o asociație locală a apicultorilor și s-ar concentra pe vânzări comune (inclusiv la export), ar putea fi obținute venituri duble față de cele obținute în prezent și o platformă eficientă de creștere a producției

Producerea laptelui: conform estimărilor, în comuna Cărpineni se produc 3000 litri de lapte zilnic de vacă, în cadrul a 5 exploatații. La moment o procesare primară și ambalare a laptelui, le va permite acestora să comercializeze laptele cu cel puțin 8 lei/ litru. De asemenea, în perspectivă, procesatorii de lapte vor putea instala și utilaj de procesare pentru obținerea altor produse, cum ar fi iaurtul, smântâna sau cașcavalul. În prezent, aceștia comercializează laptele ca materie primă, cu aproximativ 5 lei/litru.

În localitate sunt 5 stâne de ovine și caprine.

În localitate este un frigider de păstrare a fructelor și legumelor, 1 producător de prepelițe. Veniturile obținute din prelucrarea pământului asigură localnicilor doar un nivel de subsistență. Din cauza insuficienței de echipament agricol, agricultorii nu reușesc să îndeplinească în termen lucrările agricole programate și să atingă indicatorii de performanță planificați. Această situație este agravată și de impactul negativ al schimbărilor climatice, lipsa depozitelor pentru păstrarea producției agricole, costul înalt al îngrășămintelor, insuficiența informației referitoare la piața de desfacere și posibilitățile limitate de procurare a tehnicii agricole. În localitate nu există facilități de procesare și ambalare a producției agricole ceea ce scade valoarea adăugată a producției realizate.

3.4.4. Comerțul și serviciile

În sfera comerțului și alimentației publice activează 42 întreprinderi comerciale, care gestionează 26 magazine și unități de comerț cu amănuntul, 3 cafenele, 3 restaurante, În sfera serviciilor funcționează 2 stații de alimentare cu combustibil, 5 farmacii, 3 farmacii veterinare, 2 – servicii reparație auto, 4 – servicii de reparație electrocasnice, 4 frizerii și 2 ateliere de croitorie, serviciul de taxi, 1 florărie.

În sectorul construcțiilor activează 4 întreprinderi.

Infrastructura de suport și business este reprezentată de 4 întreprinderi: 2 reprezentanțe ale băncilor comerciale, 1 centru de instruire și consultanță în agricultură și 1 reprezentanță a companiilor de asigurări.

Cărpineniul este un centru comercial microregional, în care funcționează 3 piețe (2 agricole și 1 industrială). Aceste piețe deservesc 35 000 de cumpărători- din Cărpineni și ale satelor învecinate (în zilele de joi și duminică).

3.4.5. Gestionarea bunurilor

Proprietatea c. Cărpineni este formată din totalitatea bunurilor imobile proprietate publică, amplasate pe teritoriul administrativ al acestora, care, la data intrării în vigoare a Legii nr. 523/1999 cu privire la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale, se aflau în administrarea/gestiunea sau în folosința autorităților administrației publice ale unităților administrativ-teritoriale, a instituțiilor bugetare/publice cu autogestiune subordonate acestora, precum și din bunurile dobândite ulterior de acestea prin acte translativ de proprietate, cu excepția celor înstrăinate și a celor stabilite la art. 7 din Legea 29 privind delimitarea proprietății publice.

Primăria are desemnat în calitate de responsabil de gestionarea bunurilor comunitare inginerul cadastral de reglementare a regimului funciar.

Fondul funciar al localității constituie 10261,14 ha. Trenurile agricole sumează 7894 ha, din care 6709 ha sunt terenuri arabile, 731 ha - vii și 454 ha - livezi. Ponderea acestora, în totalul fondului funciar este de 76,9%.

UAT Cărpineni are cea mai mare suprafață din raionul Hâncești în intravilan și extravilan. Preponderent în extravilan terenurile sunt ocupate de terenuri cu destinație agricolă unde se practică agricultură extensivă.

Viile și livezile după destrămarea SAI „Cărpineni” au fost lăsate în paragină și au fost distruse în proporție de 90%. Pădurile în proporție de 95% reprezintă proprietatea publică a statului și sunt administrate de Î.S „Moldsilva”, 125 ha sunt proprietate publică a UAT Cărpineni. Terenurile din fondul apelor sunt în proporție de 90% proprietate publică a UAT Cărpineni, în prezent aceste terenuri se află în arendă către persoane fizice, care încercă să dezvolte afaceri în piscicultură.

În prezent nu se atestă o cerere mare de teren destinat construcțiilor de locuințe, dar sporadic, atunci când agenți economici doresc să dezvolte afaceri în localitate, se solicită procurarea terenurilor din intravilan cu destinație construcție. APL susține aceste demersuri și prin licitație cu strigare înstrăinează aceste loturi în conformitate cu Deciziile Consiliului Local. În ultima perioadă se atestă un interes sporit al oamenilor de afaceri din domeniul agriculturii pentru arendare și amalgamarea loturilor de teren agricol cu scopul de prelucrare câmpurilor consolidate.

Primăria dispune de rezervă de teren în intravilan cu destinație construcție și în extravilan cu destinație agricolă care pot fi puse în circuit economic. De menționat că în ultimii 6-7 ani numărul de contracte de arendă a terenurilor cu destinație agricolă proprietate publică a crescut cu 428 %, iar numărul de tranzacții vânzare- cumpărare a terenurilor proprietate publică în intravilan și extravilan pe perioada 2012-2020 a crescut cu 316%.

În localitate există mai multe edificii, proprietate publică, amplasate în centrul satului Cărpineni, care pot fi acordate potențialilor investitori pentru deschiderea de noi afaceri, cum ar fi:

1. Căminul și blocurile de studii de la fosta școală profesională
2. Clădirea fostei grădiniței Horjești
3. Clădirea fostului centru de plasament pentru copii.

3.5. Infrastructura

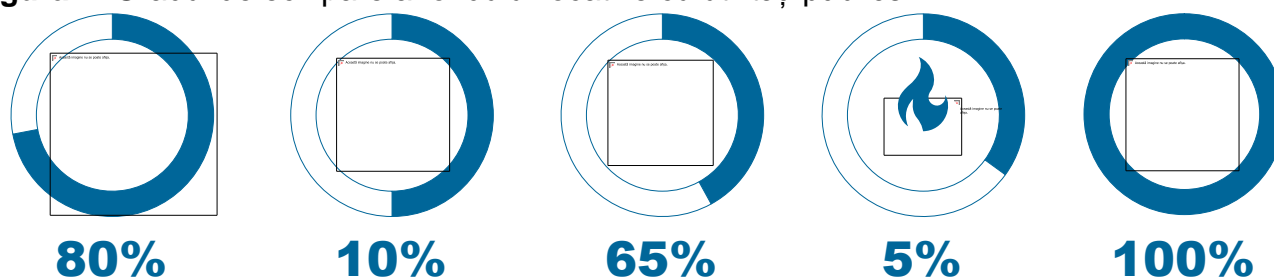
3.5.1. Infrastructura utilităților Publice

Responsabil de monitorizarea prestării serviciilor comunale este primarul și Întreprinderea Municipală Cărpineni Servicii, cu excepția iluminatului public, care este transmis în gestiune unui agent economic.

Întreprinderea municipală dispune de un greder, compactor și 2 tractoare cu lamă, necesare pentru întreținerea drumurilor, având un contract cu Administrația de Stat a Drumurilor, ca executor, pentru a întreține drumurile naționale.

Gradul de echiparea cu utilități publice ale gospodăriilor casnice, este următorul: a) aprovizionare cu apă – 80% din gospodării sunt conectate la rețeaua de apeduct, furnizarea apei fiind asigurată de fântâni arteziene, precum și peste 200 fântâni de mină; b) canalizare - doar 10% din gospodării dispun de sisteme de canalizare locale; c) serviciul de salubritate – 65% din gospodării beneficiază de acest serviciu, evacuarea este organizată o dată pe săptămână; d) gaz natural – circa 5% din gospodării sunt conectate la rețele; e) serviciile de internet și telefonie – au acoperire de 100% (Internet fibră optică – 60 % și TV digitală – 50%; f) iluminat stradal - 70 %.

Figura 1. Gradul de echipare a fondului locative cu utilități publice



Infrastructura drumurilor locale | Lungimea totală a drumurilor, străzilor și stradelor locale constituie 127 km, din care 3 km sunt asfaltate, 17 km sunt drumuri locale, din care numai 1,25 km au îmbrăcăminte rigide. Starea drumurilor din localitate este nesatisfăcătoare.

Iluminat stradal | În raza localității pe lungimea drumurilor sunt amplasați peste 700 piloni de distribuire a energiei electrice.

În prezent, iluminatul public stradal este asigurat pe 8 străzi din cele 57 existente, ceea ce acoperă teritorial mai mult de o treime din fondul construit. Infrastructura electrică este într-o situație deplorabilă. De către APL Cărpineni în perioada anului 2016-2018 s-a reușit de a reabilita 35 % din totalul străzilor a localității, în sumă de 280 mii lei (150 mii lei – din bugetul de stat, 130 mii lei – buget local).

Transportul local | În Cărpineni sunt organizate 2 rute la Hâncești, care circulă de 6 ori pe zi, 2 rute la Chișinău, care circulă de 7 ori pe zi. Pentru deplasarea în interiorul localității și în afară mai funcționează în regim de 7/7 și 24/24 serviciul de taxi local (20-25 lei în raza localității și 400 lei până la Chișinău).

3.6. Buna guvernare și management

3.6.1. Gestionarea administrativă

Administrația publică locală | Conform Legii privind administrația publică locală nr. 436-XVI din 28.12.2006 autoritățile administrației publice locale ale comunei Cărpineni sunt reprezentate prin Consiliul Local și Primar. Activitatea autorităților administrației publice locale este bazată pe legislația în vigoare și propriile regulamente de organizare și funcționare.

La nivel local sunt elaborate și aprobate următoarele acte administrative la nivel local:

- Regulamentul intern al Primăriei aprobat în 2018
- Regulamente Consiliului Local este actualizat în 2019.

Totuși nu sunt elaborate și aprobate următoarele documente la nivel local:

- Planul anual de activitate al Primăriei
- Pașaportul localității
- Statutul localității.

Toate actele normative sunt plasate pe pagina web a primăriei, iar deciziile Consiliului local și dispozițiile primarului sunt postate în Registrul Actelor Locale, fiind depersonalizate.

Primăria dispune de echipament standard pentru desfășurarea activității curente.

Capacitatea administrativă a autorităților publice locale este bună, acestea acoperind o parte semnificativă de competențe și atribuții atribuite prin lege. Personalul primăriei este reprezentat de 12 persoane, dintre care 8 femei, ceea ce constituie 78%. Primarul, viceprimarul și Secretarul Consiliului sunt bărbați, Contabilul șef și restul personalului sunt femei. Colectivul primăriei are abilități de a comunica prin e-mail, skype, rețele de socializare.

APL Cărpineni își exercită competențele și atribuțiile conform domeniilor legal atribuite. Primăria comunei dispune de sediu propriu cu suprafață totală de 279 m², spațiu suficient pentru activitatea funcționarilor primăriei și aleșilor locali. Dotarea cu echipamente tehnice este suficientă. Ședințele consiliului comunal sunt transmise on-line în direct pe pagina de facebook a primăriei. Clădirea administrației locale este cu două nivele și are acces pentru persoanele cu nevoi speciale prin amenajarea unei rampe de acces. Accesul la internet se asigură prin conectarea hard de tip DSL, este asigurată și conexiunea prin Wi-Fi. Primăria comunei dispune de o adresă electronică și anume primaria.carpineni@gmail.com. Sediul primăriei este dotat cu infrastructura de asigurare cu apă, energie electrică și termică, dispune de grădinarie.

Una din problemele APL Cărpineni este amenajarea insuficientă a sălii ședințelor consiliului local. Ședințele CL se organizează în incinta primăriei, la etajul I, însă nu este dotată cu mobilă și utilaj necesar desfășurării ședințelor. Această situație influențează negativ participarea cetățenilor în procesele decizionale ale APL. În componența consiliului, femeile sunt reprezentate în număr de 6 persoane (26%). Tineri cu vârsta până la 25 de ani și persoane din familii monoparentale nu sunt în APL. Persoanele cu dizabilități nu au candidat la funcții electivă.

APL Cărpineni, împreună cu primăriile învecinate au implementat în comun proiecte de reparația drumurilor și de dezvoltare regională, precum și activități ecologice și activități sportive. Este funcțional deja serviciul intercomunitar de pompieri Cărpineni-Mingir-Voinescu-Negrea. Satul de reședință a serviciului – Cărpineni. La moment sunt în examinare câteva inițiative de cooperare inter-comunitară și se planifică pentru următorii

ani mai multe proiecte bazate pe CIC pentru rezolvarea în comun a problemelor locale (salubritate și amenajare, asigurare cu apă, procesare produse agricole). Printre acestea se numără:

- crearea serviciului intercomunitar de evacuare și depozitare a deșeurilor împreună cu satele Mingir-Voinescu-Negrea, Sofia și Bălceana;
- crearea serviciului intercomunitar de aprovizionare cu apă potabilă cu participarea localităților Mingir și Voinescu;
- crearea infrastructurii post recoltare de procesare legumelor prin construcția frigiderului cu capacitate de 1000 tone cu participarea localităților Mingir și Crasnoarmescoe.

În toate aceste inițiative de cooperare inter – comunitară localitatea de reședință a serviciilor este Cărpineni.

În calitate de platforme pentru integrarea drepturilor omului este folosită metoda de "ascultare a cetățenilor" și luare a măsurilor pentru rezolvarea problemelor specifice diferitor grupuri și categorii sociale de populație. În acest scop, se organizează grupuri de consilieri care merg prin sat, discută cu cetățenii, colectează întrebările și solicitările acestora, în baza cărora se editează foi volante cu răspunsuri la întrebările colectate de la cetățeni, apoi foile volante sunt distribuite prin sat. Este o metodă prin care cetățenii sânt întrebați, consultați vizavi de viața în comunitate și problemele întâmpinate, fiind trezit și stimulat interesul de participare a cetățenilor în procesul decizional local.

Cooperarea strânsă cu donatorii externi a adus în ultimii ani mai bine de 40 proiecte în comunitate (cooperarea cu USAID, PNUD, SDC, NDI, FISM, Fundația Soros Moldova, SEAM Franța, ADA Austria, SKAT Elveția ș.a).

Sursele financiare atrase prin colaborarea cu acești donatori au fost orientate spre aprovizionarea cu apă potabilă, proiecte în domeniul biomasei, și de infrastructură socială. Există un acord de înfrățire cu primăria comunei Mirosława, jud. Iași, România și localitatea Siennica Rosana din Polonia.

La nivelul administrației publice locale au existat acțiuni de cooperare realizate în comun cu primăriile din vecinătate la reparația drumurilor, activități ecologice, implementarea unor proiecte de dezvoltare regională, desfășurarea unor activități sportive.

Consiliul local | este autoritatea deliberativă a satului constituit din 23 consilieri aleși în urma alegerilor locale generale din anul 2019.

În conformitate cu prevederile legislației în vigoare în cadrul Consiliului, în dependență de specificul local au fost create 3 comisii consultative de specialitate:

1. Comisia Activități economico- financiare, drept și disciplină (7 membri)
2. Comisia Activități social- culturale, turism și culte, învățământ, protecție socială, sănătate publică și muncă (7 membri)
3. Comisia Agricultură, Industrie, Protecția Mediului și Amenajarea Teritoriului (9 membri).

Cooperarea dintre Primărie și Consiliul local este relativ constructivă.

Primăria | este instituția administrației publice locale condusă de primar prin care se realizează principiile de autonomie locală, descentralizarea serviciilor publice, consultarea cetățenilor și este organul de conducere operativă a treburilor publice locale. Primarul este autoritatea reprezentativă a populației și executivă a Consiliului local.

Personalul primăriei este reprezentat de 14 persoane, dintre care 7 femei și 7 bărbați. Vârsta angajaților primăriei tinde spre una avansată, peste 50 de ani – 8 persoane. Cu vechimea minimă de muncă mai mică de 10 ani sunt 9 persoane, iar cu vechime mai mare de mare de 10 ani, sunt 5 persoane.

Principiile de bază ale activității tuturor specialiștilor încadrați în cadrul serviciilor publice ale Primăriei sunt colegialitatea, disciplina, competența și responsabilitatea. Aceste principii asigură buna funcționare a serviciilor primăriei și încrederea locuitorilor în buna gestionare a treburilor publice.

Primăria dispune de propriul sediu, aflat în centrul satului, cu o suprafață totală de 279 m², care este suficientă pentru bună organizare și desfășurare a activităților APL. Clădirea Primăriei necesită reparație capitală. Pentru creșterea capacității administrative a UAT, funcționarii consideră că trebuie constituite încă 2 funcții – inginer funciar și specialist în domeniul apărării drepturilor copilului.

Participarea în cadrul proiectelor de dezvoltare comunitară în ultimii 5 ani | Primăria com. Cărpineni deține o echipă care dispune de capacități pentru scrierea și implementarea cu succes a proiectelor cu finanțare de la donatori. O provocare pentru membrii echipei este faptul că pentru aceste activități nu se achită salariu. Adesea din cauza percepției greșite și negative a cetățenilor față de proiectele implementate de către Primărie, scade și motivarea actorilor de a se implica în scrierea și implementarea altor proiecte de dezvoltare comunitară.

În ultima perioadă se atestă ridicarea nivelului de birocratizare a proiectelor cu finanțare extrabugetară, iar bugetele proiectelor sunt prea mici pentru a răspunde provocărilor cu care se confruntă comunitatea. Acest factor este unul determinant pentru a convinge cetățenii să fie mai implicați în atragerea și implementarea proiectelor pentru comunități.

Tabelul 13. Participarea comunității în cadrul proiectelor în ultimii 5 ani

Anii	Denumirea proiectului	Finanțator	Valoarea proiectului, mii lei	Cofinanțare APL, mii lei	Beneficiari proiect
2016	Sistem de informare a populației din comuna Cărpineni	EcoContact	176,15	30	10 640 locuitori
2016	Accesul populației la o rețea îmbunătățită de drumuri locale.	PNUD/MiDL	429,96	51,6	12,5 mii locuitori din Cărpineni și satele adiacente
2017	Alimentarea cu apă potabilă sectoarele Bucos și Vărzăreasca	Fundația SKAT; ADA	9000,0	3200,0	1783 cetățeni
2017	Facilitarea accesului la infrastructura tehnico-edilitară pentru crearea locurilor de muncă	PNUD/MiDL	412,76	34.397 lei	220 familii cu membri angajați
2017	„Dezvoltarea capacităților serviciului de prevenire a situațiilor excepționale la nivel intercomunitar prin modernizarea postului voluntar de pompieri din satul Cărpineni”	Solidarity Found PL	785,0	243,5	6423 gospodării; 17619 cetățeni, 16 IP de învățământ; 3 instituții din domeniul ocrotirii sănătății.

Anii	Denumirea proiectului	Finanțator	Valoarea proiectului, mii lei	Cofinanțare APL, mii lei	Beneficiari proiect
2017	Teren de fitness stradal	Institutul pentru inițiative rurale	66,44	50,44	10640 locuitori ai comunei
2018	„Cross-border rural network for green environment”	UE în cadrul EAPTC POC RM-Ucraina	6 129,80	2 148,59	25 903 locuitori
2018	„Lucrări civile la LT Ștefan Holban din s. Cărpineni, r. Hâncești”	FISM	10 000,0 lei	1 000,0	680 elevi, 70 profesori
2020	„Sporirea capacității mediului de afaceri prin mărirea lanțului valoric al produselor locale din comuna Cărpineni, r. Hâncești”	PNUD/MiDL	4 400,78	1 202,82	10 640 locuitori ai comunei Cărpineni, 2000 turiști.

Sursa: *Primăria localității*

Unele proiecte au componenta hard și soft. Astfel, în c Cărpineni se implementează proiectul UE *Primării pentru creștere economică*. În cadrul proiectului a fost elaborat Planul de dezvoltare economică locală, care a fost aprobat de Consiliul Local în 2018. În baza acestui Plan, APL va fi eligibilă de participare la proiecte de granturi în 2021 pentru dezvoltarea economică locală.

Din 2017 comuna Cărpineni este *partenerul proiectului PNUD Migrație și Dezvoltare Locală*, prin care a reușit implementarea mai multor proiecte importante de infrastructură, cu atragerea activă a băștinașilor migranți în acest proces.

În faza a doua a proiectului (din 2019), activitățile proiectului se referă la:

- Elaborarea și implementarea foilor de parcurs de dezvoltare economică locală, periodic odată la 6 luni, pe parcursul a 3 ani de zile
- Seminarii și traininguri pe diverse teme/afaceri: turism, apicultură, asociere, acces finanțe
- Întruniri cu donatori și proiecte internaționale, autorități publice pentru dezvoltarea proiectelor economice locale
- Asistență consultativă pentru participare la diverse concursuri/apeluri de proiecte pentru atragerea resurselor
- Dezvoltarea parteneriatelor cu alte localități din țară și peste hotare în domeniul economic
- Realizarea vizitelor de studiu în țară și peste hotare pe subiecte de interes economic, antreprenoriat
- Program de co-finanțare pentru proiecte economice în valoare de 60 mii USD/localitate (din partea Guvernului Elveției) pentru 25 de localități. Asociația de băștinași Baștina Cărpineni, împreună cu APL și agenții economici a câștigat proiectul de dezvoltare a sectorului turistic.
- Program de asistență și finanțare pentru participarea Diasporei la dezvoltarea locală.

Cu suportul proiectului PNUD/MiDL în localitate se implementează un proiect economic în vederea dezvoltării a 3 afaceri din domeniul prelucrării cerealelor, produselor de panificație și agroturism.

Din anul 2020, comunitatea Cărpineni este parte a *proiectului Comunitatea Mea*, USAID.

3.6.2. Bugetul local

Bugetul local este un document de politică care înglobează activitățile și prioritățile unei localități. Bugetul este format din venituri și cheltuieli.

Veniturile bugetului local al Primăriei Cărpineni sunt formate din veniturile de bază, taxe locale și mijloace speciale. Veniturile în 2020 au constituit 13 548,8 mii lei. Ca venituri de bază sunt veniturile proprii și transferurile de stat. De remarcat că veniturile proprii sunt reduse, formând numai 21,8% din cele totale. Taxele locale și mijloacele speciale pot fi micșorate sau majorate conform deciziilor Consiliului Local Cărpineni dacă în anii precedenți a fost indicate creșteri la aceste compartimente. Veniturile proprii și transferurile de stat nu pot fi modificate, deoarece sunt repartizate de către bugetul de stat. Transferurile au cea mai mare pondere în structura veniturilor locale – 70,9% din total venituri (9609,5 mi lei).

Doar o parte mică din veniturile proprii au fost cheltuite la implementarea proiectelor. Cea mai mare parte este destinată plăților salariale, plata mărfurilor și serviciilor, deplasări și ajutoare pentru populație.

Ponderea redusă a veniturilor proprii indică la o autonomie financiară redusă a APL Cărpineni.

Tabelul 14. Veniturile bugetului local 2020, mii lei

Denumirea indicatorului	Total
Veniturile – total:	13548,8
1. Veniturile proprii	2954,7
2. Taxele locale	534,1
3. Mijloace speciale	450,5
4. Transferturi	9609,5

Sursa: *Primăria localității*

Pentru întreținerea instituțiilor ce se află în cadrul Primăriei Cărpineni sunt necesare cheltuieli, care sunt în creștere în fiecare an. În primul rând se axează pe salarizarea angajaților și serviciilor de întreținere a instituțiilor: serviciile de energie electrică, gaze, apă, canalizare, servicii de telefonie fixă și internet, serviciilor de reparație curentă și de transport, deplasări de serviciu atât pe teritoriul țării cât și peste hotare, servicii de editoriale și de abonare, precum și alte servicii necesare.

Tabelul 15. Structura cheltuielilor, executate în perioada 2017-2020, mii lei

Denumirea indicatorilor	2017	2018	2019	2020 plan
Cheltuieli total	12899,2	14831,6	14085	13148,5
Aparatul administrativ	1639,5	2451,9	2678,1	3098,5
Armata Națională	7	7	7	7
Grădinița	3367,1	3926,9	5016,6	4937,3
Fond rutier	1179,2	1177,2	1500,4	1179,0
Serviciul de pompieri	1067,3	342,6	549,9	661,2
Casa de cultură	749	803,3	1036,7	1351,7

Denumirea indicatorilor	2017	2018	2019	2020 plan
Gazificare	589,9	16	85	-
Apeduct	2190	836,9	252,8	100,0
Amenajarea teritoriului	1433,2	4479,6	1727,2	884,2
Iluminare	256,1	382,5	622,2	550
Stadion, Sport	141,5	123,1	259,1	165
Servicii pentru tineret	49,9	38	37,9	25
Fondul de rezervă (ajutoare unice)	47,3	35,4	18,2	125
Centru de zi	140,8	170,4	24,6	-
Mediator	41,4	40,8	58,7	64,6
Liceu	-	-	210,6	-

Sursa: Primăria localității

3.6.3. Societatea civilă

În comunitate activează din 2016, asociația băștinașilor din Cărpineni. Asociația are ca scop implicarea diasporei în rezolvarea problemelor locale. Asociația a realizat mai multe inițiative, cu suportul băștinașilor.

De asemenea, în Cărpineni mai activează încă două asociații: "Speranța" și "Lângă Noi", care au realizat mai multe proiecte.

Tabelul 16 Asociațiile obștești din Cărpineni

ONG	Numărul de membri	Descriere (obiectiv, activitățile principale)
ACL Lângă Noi	5	Implicarea și mobilizarea comunității, privind dezvoltarea localității
AO Speranța	10	Dezvoltarea comunității. Protecția mediului înconjurător
AO Asociația Băștinașilor din Cărpineni	6	Conservarea tradițiilor satului. Dezvoltare comunitară prin implicarea diasporei.

3.7. Analiza SWOT

Demografie și domeniu social

<p><u>Puncte tari</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Cooperare APL-instituțiile educaționale• Existența instituțiilor medicale funcționale• Instituțiile preșcolare și școlare renovate• Cadre didactice calificate• Elevi cu rezultate pozitive• Școala de arte performantă cu ansamblul cu mai multe colective artistice funcționale• Echipa de fotbal Rapid Cărpineni	<p><u>Puncte slabe</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Fluctuația familiilor cu copii• Proiecte reduse în domeniul infrastructurii culturii• Starea precară a edificiului casei de cultură• Bugete reduse pentru IEP• Lipsa specialiștilor în medicină• IEP Lapușnița (alimentare cu energie electrică redusă)• Lipsa ansamblului de dans pentru maturi
<p><u>Oportunități</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Aplicare cu proiecte de finanțare a lucrărilor de reparație la casa de cultură (fațada, reparație interior), linie electrică (fațada, reparație interior), linie electrică pentru IEP Lapușnița, parcare la IEP Andrieș, podul de acces la LT peste r. Lăpușnița• Livrarea unui mijloc de transport din diasporă• Parteneriate cu alte instituții• Modernizarea sistemului de iluminat prin LED-uri• Sporirea nr. de beneficiari• Poligon intercomunitar de deșeuri• Gazificarea comunei	<p><u>Riscuri</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Dezinteresul părinților• Accentuarea tendințelor de migrare și copii rămași în grija bunelor• Lipsa cofinanțării din partea locuitorilor

Domeniul economic

<p><u>Puncte tari</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Cea mai mare localitate rurală din raionul Hâncești, cu cea mai bună infrastructură se servicii publice din zonă• Gamă largă de servicii comunale, educaționale, culturale, de sănătate• Economie diversificată cu tendințe de dezvoltare și potențial mare economic• Management administrativ bun• Participare activă în proiecte prin cooperare strânsă cu comunitatea donatorilor externi prezenți în țară• Unitățile economice nou create sunt scutite de taxele locale în primul an de activitate• Tradiția de procesare a produselor agricole	<p><u>Puncte slabe</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Sistemul de alimentare cu gaze naturale slab dezvoltat• Rețeaua de drumuri în stare nesatisfăcătoare• Lipsa sistemului de canalizare• Turismul nu este dezvoltat• Agricultură se petrece neplanificat• Sectorul bancar- financiar cu costuri ridicate• Lipsa forței de muncă calificate• Lipsa sistemului de irigare în agricultură• Acces limitat la servicii de consultare în domeniul creării afacerilor• Agenții economici din agricultură sînt dispersați• Dezvoltarea scăzută a lanțurilor valorice locale
--	--

<ul style="list-style-type: none"> • Existența întreprinderilor cu capital străin • Spații industriale disponibile • Existența producătorilor cu brand local • Prezența locurilor de agrement pentru toate categoriile de vârstă • Așezarea geografică în apropiere de frontiera cu România 	<ul style="list-style-type: none"> • Dialogul defectuos agenții economici - Camera de Comerț și Industrie • Migrația masivă a forței de muncă calificată • Terenuri agricole neprelucrate • Comerț stradal ilicit
<p><u>Oportunități</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Cooperarea cu partenerii externi în domeniul dezvoltării locale • Implicarea băștinașilor plecați în dezvoltarea economiei locale • Programe de stat- surse de finanțare • Donatorii externi pentru construcția rețelelor de canalizare • Măsuri de facilitare economică pentru investitori • Producătorii agricoli pot trece la cultivarea soiurilor de plante rezistente la secetă, • Aplicarea noilor tehnologii și a tehnologiilor de câmp protejat • Revitalizarea ramurilor agricole, prin • crearea asociațiilor de producători și dezvoltarea tehnologiilor know-how. 	<p><u>Riscuri</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Instabilitate politică și economică la nivel național • Schimbările climatice • Scăderea remitențelor pe fondul instabilității din UE • Migrația forței de muncă • Influența politicului asupra activității instituțiilor locale și a oamenilor • Scăderea productivității în agricultură din cauza condițiilor climatice extreme

Capacitatea administrativă

<p><u>Puncte tari</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Echipă profesională și responsabilă în cadrul Primăriei • Relații de parteneriat cu Consiliul Raional • Cooperare de succes a Primăriei cu agenții economici și alți actori locali, inclusiv cu Diaspora • Existența documentelor administrative care asigură procesul de lucru al APL • Participarea unor funcționari la cursuri de instruire • Fluctuația redusă de cadre • Capacitate de atragere și implementare de proiecte 	<p><u>Puncte slabe</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Lipsa de motivare materială și financiară a APL • Lipsa contribuțiilor statului pentru funcțiile delegate • Venituri bugetare proprii mici pentru planificare • Lipsa capacităților de acumulare a veniturilor la bugetul local • Lipsa personalului specializat pentru efectuarea auditului intern • Supraîncărcarea funcționarilor • Existența funcțiilor neacoperite financiar
<p><u>Oportunități</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Accesare de fonduri extrabugetare • Participare la proiecte în cadrul Regiunii de Dezvoltare Centru • Stabilirea unor principii clare în redistribuire a veniturilor de la bugetul de stat spre bugetele unităților administrativ-teritoriale 	<p><u>Riscuri</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Erodarea bazei fiscale și, respectiv, reducerea considerabilă a veniturilor fiscale din lipsa descentralizării • Noi valuri de migrațiune • Scăderea încrederii populației • Politizarea excesivă a procesului decizional și administrativ

<ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltarea de parteneriate cu diferite instituții, proiecte 	
--	--

Infrastructura tehnico-edilitară

<p><u>Puncte tari</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Acoperire mare la alimentare cu apă potabilă • Preț accesibil la serviciul de apă potabilă • Sistem de evacuare a deșeurilor funcțional • Iluminare stradală funcțională 	<p><u>Puncte slabe</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Surse de apă limitate • Consum fraudulos de apă (40%) • Gazificarea și canalizarea la nivel redus • Starea dezastruoasă a drumurilor • Transport public pe interior (lipsă) • Teritoriu extins • Nedorința unor cetățenilor în dezvoltarea comunității, pasivitate • Resurse limitate de mijloace financiare pentru dezvoltare • Parcul și lacul distrus
<p><u>Oportunități</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Livrarea unui mijloc de transport din diasporă • Aplicare cu proiecte pentru renovare parc, lac, etc. • Parteneriate cu alte instituții • Modernizarea sistemului de iluminat prin LED-uri • Sporirea nr. de beneficiari • Poligon intercomunitar de deșeuri 	<p><u>Riscuri</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Calamități naturale (secetă vara, inundații) • Autonomia financiară redusă • Lipsa cadrelor pentru elaborarea și implementarea proiectelor • Migrarea cetățenilor

Migrație

<p><u>Puncte tari</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • APL deschisă în dialogul cu băștinașii • Asociație de băștinași activă și implicată în relația cu băștinașii plecați • Experiență în atragerea băștinașilor plecați în diferite proiecte și inițiativă la nivel local • Realizarea de proiecte cu diferiți donatori, cu implicarea băștinașilor • Experiență în organizarea diferitor evenimente socio-culturale de amploare cu implicarea Diasporei (Ziua Diasporei, etc.) • Servicii publice funcționale pentru părinții și rudele băștinașilor plecați peste hotare (cantină socială, spălătorie socială, tabără de vară pentru copii) 	<p><u>Puncte slabe</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Nivel înalt al migrației • O parte din Diasporă este indiferentă față de problemele și necesitățile localității de baștină • Îmbătrânirea populației și scăderea numărului ei
<p><u>Oportunități</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltarea și consolidarea parteneriatelor cu băștinașii plecați • Promovarea oportunităților de investiții în diferite domenii, la nivel local pentru Diasporă 	<p><u>Riscuri</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Instabilitate politică • Înrautățirea situației economice la nivel național • Creșterea tendințelor de migrare a populației

<ul style="list-style-type: none">• Atragerea capacităților profesionale ale Diasporei în diferite domenii socio-economice pentru dezvoltarea localității• Implicarea băștinașilor plecați în diferite proiecte și inițiative comunitare• Îmbunătățirea și diversificarea serviciilor oferite de APL și instituțiile publice• Organizarea diferitor campanii de informare cu diferite autorități publice privind serviciile și posibilitățile de integrare a Diasporei la nivel local.	<ul style="list-style-type: none">• Înrăutățirea posibilităților de lansare a afacerilor și de angajare în câmpul muncii
---	--

4. Strategia de dezvoltare socio-economică

4.1. Viziunea comunității

În centrul viziunii și misiunii de dezvoltare este cetățeanul comunei Cărpineni, cu nevoile și grijile sale specifice. Având în vedere premisele și necesitățile identificate în cadrul diagnozei socio-economice, tendințele de dezvoltare demografică, social-economică, a utilităților și serviciilor publice, în cadrul atelierului de planificare strategică, s-a stabilit:

Viziunea de dezvoltare a satului

Comuna Cărpineni este o localitate: modernă și dezvoltată, în care femeile, bărbații și copiii, inclusiv din grupurile vulnerabile, au o calitate de viață înaltă; cu o economie diversificată și dezvoltată – centru de dezvoltare microregional din r. Hâncești, locuri de munca bine plătite și cu cetățeni implicați activ în procesul de dezvoltare locală.

Misiunea APL

Promovarea transparenței decizionale, mobilizare comunitară, consolidarea parteneriatelor, prin stimularea, asigurarea participării active a femeilor și bărbaților din toate categoriile sociale în elaborarea, realizarea și monitorizarea activităților pentru dezvoltarea continuă a comunității și atragerea tuturor băștinașilor în acest proces.

4.2. Cadrul de planificare și direcțiile strategice

Strategia de comunitară a satului Cărpineni a fost elaborată în contextul următoarelor documente strategice:

Strategia de Dezvoltare Regională Centru (2016-2020), Strategia Națională de Dezvoltare "Moldova 2020", strategii sectoriale de dezvoltare: Strategia energetică a Republicii Moldova până în anul 2030, Strategia Sectorială de Cheltuieli în domeniul energetic 2014-2020, Strategia Sectorială de dezvoltare a Întreprinderilor Mici și Mijlocii 2012-2020, Strategia de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural din Moldova 2014-2020, etc.). În procesul de elaborare a strategiei au fost consultate și documente internaționale: Strategia Europa 2020, Strategia de Dezvoltare Durabila a Uniunii Europene revizuită (2006), Agenda 21.

Către anul 2026 comuna Cărpineni va fi o localitate:

- Atractiva pentru revenirea în comunitate a absolvenților specialiști
- Atractivă pentru mediul de afaceri prin crearea centrului de bussiness Cărpineni CBC
- Accesul mediului de afaceri la servicii de calitate la prețuri mai mici, prin intermediul CBC
- Accesul mediului de afaceri la resurse de creditare ieftine
- Facilitarea start-up-urilor prin accesul la consultanța de deschidere și gestionare a afacerilor
- Facilitarea start-up-urilor prin accesul gratis la spațiu pentru producere în cadrul CBC
- Oportunități și șanse egale de viață pentru toate categoriile sociale de locuitori
- Iluminată și alimentată cu apa potabilă în totalitate

- Cu o industrie ușoară în domeniul textilelor și industrie de prelucrare agroindustrială
- Cu agricultură cu valoare adăugată înaltă
- Sistem de colectare și depozitare a deșeurilor
- Cu trotuare pe drumurile centrale
- Cu migranți care participă în dezvoltarea locală
- Guvernare mai transparentă
- Cu o bază fiscală consolidată

Pentru realizarea viziunii strategice, activitățile și proiectele, tuturor factorilor implicați în procesul de dezvoltare locală, vor fi orientate pentru realizarea a 4 obiective strategice de dezvoltare.

Tabelul 17 Obiectivele generale și specifice de dezvoltare

Obiective generale	Obiective specifice
OG I: Valorificarea și perfecționarea potențialului uman, inclusiv a migranților, pentru dezvoltarea localității	OS 1.1: Atragerea investițiilor în dezvoltarea capitalului uman local
	OS 1.2: Consolidarea legăturilor dintre localitate și comunitatea băștinașilor
	OS 1.3: Creșterea capacităților Asociației băștinașilor din comuna Cărpineni
	OS 1.4: Implicarea migranților băștinași în dezvoltarea locală, prin transferul experienței dobândite în urma activităților și deprinderilor la locul de muncă de peste hotare.
	OS 1.5: Accesul potențialului uman la servicii calitative de consultanță în domeniul creării și gestionării afacerilor prin crearea CBC
OG II: Asigurarea premiselor necesare pentru o activitate economică dinamică și competitivă	OS. 2. 1: Crearea Centrului de Business Cărpineni
	OS. 2.2: Asigurarea premiselor pentru dezvoltarea sectorului agricol
	OS. 2.3: Diversificarea economiei locale prin sprijinirea activităților neagricole în mediul rural
	OS. 2.4: Promovarea potențialului investițional local și atragerea investițiilor străine
	OS. 2. 5: Accesul bussinessului la spații gratuite pentru dezvoltarea afacerilor în cadrul CBC
	OS. 2. 6: Accesul mediului de afaceri la servicii de calitate la prețuri mai mici, prin intermediul CBC
	OS. 2. 7: Accesul mediului de afaceri la resurse de creditare ieftine
OG III: Prestarea unei game de servicii publice de calitate	OS. 3.1 Asigurarea accesului tuturor păturilor sociale la o infrastructură edilitară și servicii comunale de calitate
	OS. 3.2 Prestarea calitativă a serviciilor de protecție civilă, sănătate și educaționale
	OS. 3.3 Acoperirea necesităților de servicii privind protecția socială
	OS. 3.4 Dezvoltarea serviciilor de agrement, cultură și sport
OG IV: Asigurarea unui act de guvernare locală calitativă	OS. 4.1: Consolidarea capacităților instituționale a primăriei
	OS. 4.2: Prestarea unor servicii calitative și eficiente populației comunei
	OS. 4.3: Consolidarea bazei fiscale și capacității financiare a primăriei
	OS. 4.4: Asigurarea transparenței locale prin informarea cetățenilor

4.3. Planul de acțiuni

Obiectiv general I: Valorificarea și perfecționarea potențialului uman, inclusiv a migranților, pentru dezvoltarea localității

Obiective specifice	Măsurile	Termen de realizare	Responsabil	Rezultat așteptat	Cost estimat. lei	Sursa de Finanțare
Obiectiv Specific 1.1 Atragerea investițiilor în dezvoltarea capitalului uman local	1.1.1. Crearea unei baze de date a specialiștilor din localitate, a celor plecați peste hotare și a absolvenților	2021	APL, ONG, Instituții de învățământ	Baza de date creată	500	Buget local
	1.1.2. Dezvoltarea serviciilor prietenoase tinerilor locali și a migranților (ghișeu unic)	2021-2025	APL, ONG	Acces creat pentru tineri și migranți la servicii locale		
Obiectiv Specific 1.2 Consolidarea legăturilor dintre localitate și comunitatea băștinașilor	1.2.1. Actualizarea în permanență a bazei de date a băștinașilor plecați prin colectarea datelor de la instituțiile publice și prin comunicare directă.	Anual	APL, Asociația de Băștinași	Bază de date a băștinașilor actualizată		
	1.2.2. Asigurarea accesului la informație pentru băștinașii plecați prin postări de informații și actualizarea în permanență a paginii web a primăriei	Permanent	APL	Ședințe publice transmise live Pagina web a primăriei actualizată		
	1.2.3. Plasarea a cel puțin 2 evenimente din localitate săptămânal pe pagina de FB a Asociației de Băștinași	Permanent	Asociația de Băștinași	Cel puțin 2 evenimente din localitate plasate săptămânal pe pagina de FB a Asociației de Băștinași		
	1.2.4. Consultarea opiniei băștinașilor privind procesul decizional local prin organizarea sondajelor online pe pagina de FB a Asociației de Băștinași și a primăriei, rețeaua viber	După necesitate	APL, Asociația de Băștinași	Sondaje online organizate Cetățeni, inclusiv băștinași plecați informați și consultați		
Obiectiv Specific 1.3 Creșterea capacităților Asociației băștinașilor din comuna Cărpineni	1.3.1. Scrierea de proiecte în diferite domenii, seminare online pe domenii	Permanent		Aplicarea cu 1-2 proiecte anual		
	1.3.2. Campania prOMotori cu Drag pentru Acasă	Periodic		3-5 băștinași implicați în campanie		
	1.3.3. Organizarea a cel puțin unei adunări generale pe an și a ședințelor trimestriale a consiliului de administrare a Asociației	Trimestrial, anual	Asociația de Băștinași	O adunare generală pe an organizată		

Obiective specifice	Măsuri	Termen de realizare	Responsabil	Rezultat așteptat	Cost estimat. lei	Sursa de Finanțare
				4 ședințe trimestriale anual organizate		
	1.3.4. Organizarea anuală, în parteneriat cu primăria, a Zilei Diasporei în comună	Anual	APL, Asociația de Băștinași	Ziua Diasporei organizată anual în luna august		
	1.3.5. Activități de caritate și susținerea persoanelor nevoiașe și singuratice (copii, bătrâni)	Periodic	APL, Asociația de Băștinași	Campanii de susținere a celor nevoiași realizate		
	1.3.6. Realizarea diferitor măsuri culturale cu atragerea băștinașilor în promovarea tradițiilor și obiceiurilor	Periodic	APL, Asociația de Băștinași	Atragerea băștinașilor		
	1.3.7. Implementarea a cel puțin 2 inițiative comunitare, inclusiv una împreună cu APL	Anual	Asociația de Băștinași, APL	Proiecte comune a primăriei cu Asociația de Băștinași implementate		
Obiectiv Specific 1.5: Accesul potențialului uman la servicii calitative de consultanță în domeniul creării și gestionării afacerilor prin crearea CBC						
Obiectivul general II: Asigurarea premiselor necesare pentru o activitate economică dinamică și competitivă						
Obiectiv Specific 2.1 Asigurarea premiselor pentru dezvoltarea sectorului agricol	2.1.1 Consolidarea terenurilor agricole și utilizarea tehnologiilor agricole performante	2021-2025	APL, agricultori	Randament înalt al terenurilor agricole	-	Agricultori, donatori
	2.1.2 Informarea despre oportunitățile de finanțare/programe de finanțarea externă pentru sectorul agricol	Permanent	APL, ONG	Nivel de informare înalt Acces liber la finanțări	20000	APL, ONG, Donatori
	2.1.3 Construcția unui frigider pentru depozitarea producției agricole	2021-2023	APL, Antreprenori	Facilități pentru păstrarea producției agricole	2000000	Investitori, donatori, agenți economici

Obiective specifice	Măsuri	Termen de realizare	Responsabil	Rezultat așteptat	Cost estimat. lei	Sursa de Finanțare
				Crearea locurilor noi de muncă		
	2.1.4 Deschiderea unei uscătorii de fructe	2021-2023	APL, ONG, Antreprenori	Crearea locurilor noi de muncă Diversificare producției agro-alimentare	2000000	Investitori, donatori, agenți economici
	2.1.5 Dezvoltarea unui brand local pentru produsele agricole De Cărpineni	2021	APL, ONG, agricultori	Creșterea competitivității micilor producători pe piețele locale și internaționale	100000	Donatori, Buget local
Obiectiv Specific 2.2 Diversificarea economiei locale prin sprijinirea activităților neagricole în mediul rural	2.2.1 Promovarea deschiderii unui atelier de cusătorie/croitorie, cizmărie	2021-2023	APL, antreprenori	Crearea locurilor noi de muncă Dezvoltarea sectorului de servicii	20000	Donatori, agenți economici
	2.2.2 Crearea de parteneriate /asociații / clusterelor economice/ grupuri de producători	Permanent	APL, ONG	Creșterea potențialului de producție Accesare de noi piețe de desfacere	10000	Agenți economici, Buget local
	2.2.3 Crearea zonelor de odihnă și agrement pentru copii și tineret (parc)	2021-2025	APL, ONG	Îmbunătățirea calității vieții	100000	Donatori, Buget local, ONG
	2.2.4 Deschiderea unei case de ceremonii, unităților de cazare și alimentație publică (agro-pensiuni pentru festivalul local)	2021-2025	APL, Antreprenori	Condiții pentru cazarea a turiștilor Îmbunătățirea imaginii localității	2000000	Antreprenori
	2.2.5 Dezvoltarea și promovarea meșteșugurilor populare (covoare, haine naționale, centru de artizanat)	Permanent	Meșteșugarii locali	Îmbunătățirea imaginii localității Îmbunătățirea atractivității turistice	500000	Meșteșugarii locali, Buget local, donatori
	2.2.6 Lansare unei săli polivalente de sport	2016-2020	APL, ONG, antreprenori	Îmbunătățirea calității vieții Îmbunătățirea atitudinii tinerilor față de un mod sănătos de viață	150000	Buget local, ONG, antreprenori

Obiective specifice	Măsură	Termen de realizare	Responsabil	Rezultat așteptat	Cost estimat. lei	Sursa de Finanțare
	2.2.7 Crearea întreprinderii de îmbuteliere a apelor de izvor	2016-2020	Antreprenori, APL, ONG	Crearea locurilor de muncă	50000	Agenți economici
	2.2.8 Crearea unui atelier de producere a jucăriilor pentru copii	2021-2023	Antreprenori, APL, ONG	Crearea locurilor de muncă	3000000	Agenți economici, donatori
	2.2.9 Crearea unei afaceri de producerea peșteșilor	2021-2023	Antreprenori, APL, ONG	Crearea locurilor de muncă	1000000	Agenți economici
	2.2.10 Lansarea afacerii de producere a produselor de panificație	2021	Antreprenori, APL, ONG	Crearea locurilor de muncă Creșterea valorii adăugate	600000	Agenți economici, donatori
Obiectiv Specific 2.3 Promovarea potențialului investițional local și atragerea investițiilor străine	2.3.1 Organizarea trainingurilor, instruire și susținere a persoanelor interesate în domeniul afacerilor și informarea acestora privind oportunitățile de finanțare	Permanent	APL, AO „Șansa ta”	Creșterea numărului de antreprenori Dezvoltarea sectorului IMM	10000	Donatori, Buget local, AO
	2.3.4 Crearea și menținerea unei baze de date privind potențialul investițional al localității	2021	APL, ONG	Informație veridică privind potențialul investițional Creșterea atractivității investiționale	20000	Buget local, ONG, AE
	2.3.5 Elaborarea / actualizarea anuală a Ghidului investițional al c. Cărpineni (2021	APL, ONG	Creșterea atractivității investiționale	15000	Buget local, ONG, AE
Obiectivul general III: Prestarea unei game largi de servicii publice de calitate						
Obiectiv Specific 3.1 Asigurarea accesului tuturor păturilor sociale, inclusiv a migranților, la o infrastructura edilitară și servicii comunale de calitate	3.1.1 Construcția sondei arteziune în sectorul Târlichici	2021-2022			500000	Buget local, donatori
	3.1.2 Organizarea campaniilor de informare privind argumentarea tarifului la apă	Anual	APL	Consumatori informați, Serviciu de aprovizionare cu apă funcțional		
	3.1.3 Atingerea numărului de 100% contracte cu persoane fizice la evacuarea deșeurilor către 2023	2023	APL	Serviciu de salubritate consolidat Cel puțin 1000 contracte cu persoane fizice		
	3.1.4 Procurarea unui tehnicii pentru reparație drumurilor (excavator, tractor cu compactor)	2023	APL	Acces la drumuri mai bune	550000	PNUD/MiDL Asociația de Băștinași

Obiective specifice	Măsuri	Termen de realizare	Responsabil	Rezultat așteptat	Cost estimat. lei	Sursa de Finanțare
						Buget Local
	3.1.5 Amenajarea parcului central de 17,5 ha până în 2020 (alee, canale de scurgere, arbori și arbuști)	2021-2022	APL, ONG locale	Acces sporit la o infrastructură de recreare și odihnă mai bună	600000	Asociația de Băștinași Buget Local
	3.1.6 Construcția a 10 km de trotuare până în 2025	2025	APL	O localitate mai amenajată și mai atractivă	2000000	Buget local, donatori
	3.1.7. Reabilitarea drumurilor locale cu înveliș de asfalt, în special a celor care asigură accesul agenților economici spre afacerile lor (12 drumuri)	2021-2025	APL, diaspora	Localitate amenajată, infrastructură calitativă	20000000	Buget local, donatori
	3.1.8 Extinderea rețelei de iluminare stradală cu încă 30-35%)	2025	APL	Asigurarea condițiilor de deplasare pe timp de noapte pentru cetățeni	850000	Buget local, donatori
	3.1.9 Crearea parcului de panouri fotovoltaice cu puterea de 600 kw	2021-2022	APL	Surse diversificate de alimentare cu energie a localității, Reducerea cheltuielilor pentru energia consumată		
	3.1.7 Instalarea unei hidro-turbine la ecluzele râulețului Lăpușnița	2023	APL	Surse diversificate de alimentare cu energie a localității, Reducerea cheltuielilor pentru energia consumată		
Obiectiv Specific 3.2 Prestarea calitativă a serviciilor de protecție socială, sănătate și educaționale	3.2.1 Asigurarea tuturor instituțiilor educaționale și de învățământ cu sistem de canalizare	2025	APL, Administrația instituțiilor educaționale	Condiții sanitaro-igienice prielnice asigurate pentru copii		
	3.2.2 Atragerea tinerilor specialiști în instituțiile educaționale, de sănătate, cultură din localitate	Permanent	Administrația instituțiilor educaționale APL	Educație de calitate asigurată		
	3.2.3 Asigurarea accesului la educația preșcolară pentru toți copiii din comună	2021-2025	APL	O localitate atractivă pentru familiile tinere		

Obiective specifice	Măsură	Termen de realizare	Responsabil	Rezultat așteptat	Cost estimat. lei	Sursa de Finanțare
	3.2.4 Creșterea capacității sistemului de energie electrice (Lăpușnița)		APL			
	3.2.5 Amenajarea și dotarea sălilor de sport la grădinițele Andrieș și Lăpușnița	2021-2025	APL	Copii sănătoși, Acces asigurat la educație de calitate	Buget local Asociația de Băștinași
	3.2.6 Sălă de festivități și de sport în cadrul școală primară grădiniță	2025	APL			
	3.2.7 Conectarea la canalizare a gimnaziului Horjești	2023	APL	Condiții sanitaro-igienice prielnice asigurate pentru copii
	3.2.8 Dotarea cu autospecială a Postului de Pompieri Voluntari.	2023	APL	Postul de pompieri reparat și modernizat	400 000	
Obiectiv Specific 3.3 Acoperirea necesităților de servicii privind protecția socială	3.3.1 Crearea serviciului comunitar multifuncțional de zi pentru copii din mediul vulnerabil și copii cu dizabilități pe teritoriul școlii-internat	2021	APL	Acces asigurat la servicii pentru copii din mediul vulnerabil/cu dizabilități Centru comunitar multifuncțional creat		
	3.3.2 Susținerea de către băștinașilor plecați în prestarea serviciului de îngrijire a persoanelor în etate o pâine pentru un bătrân	2021	APL, Asociația de Băștinași	Serviciul de îngrijire a persoanelor în etate îmbunătățit		
	3.3.3 Promovarea serviciilor de APP și CCTF prin campanii de informare	Permanent	APL, ONG local	Asigurarea unui mediu de familie pentru fiecare copil		
	3.3.4 Consolidarea conlucrării APL, asistenței sociale și instituțiilor educaționale cu reprezentanții diferitor confesii religioase	Anual	APL, Biserica Baptistă ONG local	Servicii sociale mai bune		
Obiectiv Specific 3.4 Dezvoltarea serviciilor de	3.4.1 Atragerea surselor/ investițiilor pentru construirea unui complex sportiv	2021-2025	APL	Populație activă și sănătoasă Localitate atractivă pentru tineri		

Obiective specifice	Măsurile	Termen de realizare	Responsabil	Rezultat așteptat	Cost estimat. lei	Sursa de Finanțare
agrement, cultură și sport	3.4.2 Dezvoltarea unui plan de acțiuni privind desfășurarea activităților sportive în localitate	2021	APL	Populație activă și sănătoasă Localitate atractivă pentru tineri		
	3.4.3 Diversificarea gamei de servicii culturale: Festivalul meșteșugurilor, Festivalul apei, dezvoltarea muzeului satului, precum și restabilirea festivalului „Condurașul de cristal”, Festivalul etniilor	2021-2025	APL, Asociația de Băștinași	Sporirea atractivității turistice a localității		
	3.4.4 Serviciu de amenajare a teritoriului					
	3.4.5 Reparația capitală pe etape a Casei de Cultură, amenajarea sălii mari și adaptarea ca local pentru festivaluri	2021- 2025	APL, donatori	Sporirea atractivității turistice a localității, Servicii calitative pentru cetățeni		
	3.4.6 Promovarea localității și atragerea turiștilor la baza de odihnă existentă	Permanent	APL, Asociația de Băștinași	Sporirea atractivității turistice a localității		
Obiectivul general IV: Asigurarea unui act de guvernare locală calitativă						
Obiectiv specific 4.1 Consolidarea capacităților instituționale a primăriei	4.1.1 Participarea funcționarilor publici la cel puțin 2 instruirii pe an de creștere a calificării	Anual	APL	Funcționari instruiți și capacitați, Servicii publice mai bune	2000	Buget local
	4.1.2 Sporirea capacităților organizatorice și de planificare strategică prin actualizarea anuală a setului de documente necesare, monitorizarea implementării strategiei	Anual	APL	Localitate dezvoltată, Strategie implementată	5000	Donatori externi
	4.1.3 Consolidarea capacității de relaționare prin participarea în cooperare intercomunitară de GAL (de depozitare a deșeurilor, de aprovizionare cu apă potabilă, cu localitățile Mingir-Voinescu-Negrea)	Anual	APL a localităților din cadrul Cooperării InterComunitare	Grad sporit de cooperare cu localitățile învecinate, Accesul populației la servicii publice mai bune	2000	Bugete locale a localităților din cadrul cooperare intercomunitară

Obiective specifice	Măsuri	Termen de realizare	Responsabil	Rezultat așteptat	Cost estimat. lei	Sursa de Finanțare
Obiectiv specific 4.2 Prestarea unor servicii calitative și eficiente populației comunei	4.2.1 Diseminarea și promovarea informațiilor privind serviciile oferite de ghișeul unic	Permanent	APL	Servicii publice mai accesibile	500	Buget local
	4.2.2 Consolidarea practicii de oferire a consultațiilor privind serviciile publice de către funcționari și specialiști prin mediul online	2021	APL	Sporirea eficienței lucrului aparatului primăriei, Servicii publice mai accesibile	3500	Buget local
	4.2.3 Consolidarea relațiilor de parteneriat între APL și ONG locale, grupuri de tineri și grupuri de inițiativă	2021-2026	APL, ONG locale	Parteneriat între APL și ONG locale, precum și cu grupurile de inițiativă		
	4.2.4 Finalizarea reparației clădirii primăriei, ce ar asigura spațiul necesar și adecvat pentru exercitarea funcțiilor specialiștilor și desfășurarea a ședințelor publice	2021-2026	APL	Sporirea eficienței lucrului APL, Servicii publice mai accesibile	3 000 000	Donatori externi
Obiectiv specific 4.3 Creșterea capacității managementului financiar al APL	4.3.1 Consolidarea bazei materiale și informaționale a Primăriei (calculatoare, soft pentru, cursuri de instruire), mobilier	2021-2023	APL	Bază fiscală consolidată, Localitate mai dezvoltată		
	4.3.2 Creșterea veniturilor proprii cu până la 35% până în 2020	2026	APL	Venituri proprii mai mari a primăriei, Proiecte implementate din surse proprii ale primăriei		
	4.3.3 Creșterea capacității de management al proiectelor	Permanent	APL	Cel puțin 6 propuneri de proiect elaborate și depuse anual	5000	Buget local
Obiectiv specific 4.4 Asigurarea transparenței locale prin informarea cetățenilor	4.4.1 Plasarea informațiilor pe pagina web APL și Facebook	Permanent	APL			
	4.4.2 Activarea difuzoarelor stradale	2021-2022	APL			
	4.4.3 Consultarea opiniei publice pe diferite subiecte de interes comunitar	Permanent	APL			
	4.4.4 Plasarea informației pe panourile informative	Permanent	APL			

3.4. Verificare și revizuire

3.4.5. Etape de implementare

Succesul implementării Strategiei de Dezvoltare Comunitară este direct legat de participarea locuitorilor, sub formă de grupuri de inițiativă, în cadrul unor asociații obștești sau în alte forme de conjugare a eforturilor cetățenești.

În procesul realizării Strategiei vor fi implicați mai mulți actori, îndeplinind rolul de implementator al acțiunilor planificate. Aceștia sunt:

1. Administrația publică locală (Consiliul Local, Primarul, Primăria)
2. Locuitorii
3. Băștinașii plecați din localitate (în țară și peste hotare)
4. Asociațiile obștești
5. Agenții economici locali
6. Organizațiile externe (Consiliul raional, Guvernul, Organizațiile internaționale).

Implementarea Strategiei poate fi divizată convențional în 3 etape:

1. **Adoptarea SDC.** În cadrul acestei etape Strategia de dezvoltare va fi supusă consultărilor publice organizate de către Primărie. După ajustarea propunerilor și recomandărilor făcute, Strategia va fi înaintată Consiliului Local spre aprobare. După aprobarea Strategiei, Primăria va coordona elaborarea planurilor de acțiuni trimestriale și anuale privind realizarea strategiei în conformitate cu Planul Strategic de Acțiuni.
2. **Implementarea SDC** se va efectua prin realizarea acțiunilor, activităților, și proiectelor concrete de implementare. Pentru fiecare acțiune, proiect, vor fi stabilite obiective, planul activităților necesare, perioada de desfășurare (durata), responsabilii și partenerii care vor realiza proiectul. De asemenea, vor fi identificate și asigurate sursele de finanțare a proiectelor propuse spre implementare.
3. **Monitorizarea SDC.** În perioada de implementare responsabilii de realizarea planului de acțiuni vor raporta îndeplinirea activităților, proiectelor și atingerea obiectivelor specifice. Monitorizarea proiectelor, acțiunilor și strategiilor se va efectua prin intermediul Indicatorilor de implementare stabiliți. În cazul în care se vor identifica devieri de la Planul Strategic de acțiuni se vor iniția măsuri de corectare sau ajustare a acestui plan.

3.4.6. Monitorizarea strategiei

Procesul de monitorizare a strategiei constă în: (i) evaluarea atingerii obiectivelor strategice și obiectivelor specifice care va fi realizată prin intermediul indicatorilor de implementare și (ii) raportarea rezultatelor evaluării.

Monitorizarea implementării strategiei se va efectua de **Consiliul pentru Implementarea Strategiei** (în continuare CIS). CIS va fi creat prin Decizia Consiliului Local cu statut de Comisie obștească pe lângă Consiliul local și Primărie, în componența căreia va fi asigurată reprezentarea tuturor forțelor de dezvoltare:

- Consiliul local (președinții comisiilor consultative de specialitate sau consilieri locali)
- Reprezentanți Primărie (Primarul, 1-2 specialiști)
- Comunitatea oamenilor de afaceri
- Instituții educaționale (directori instituții de învățământ)
- Organizații non-guvernamentale (reprezentanți ai Asociației băștinașilor din Cărpineni, Asociației Lângă Noi, Asociației Speranța)

- Cetățeni (grupul va fi reprezentativ și va include tineri din cadrul Asociației de Băștinași, persoane dezavantajate, un număr proporțional de femei și bărbați, reprezentanți ai diverse grupuri sociale sau etnice).

În implementarea strategiei responsabilitățile de bază ale CIS vor fi:

- Planificarea implementării acțiunilor
- Elaborarea și promovarea adoptării deciziilor privind acțiunile de implementare
- Coordonarea activităților de implementare a acțiunilor și proiectelor de dezvoltare
- Coordonarea activităților de atragere a surselor financiare alternative în scopul realizării problemelor identificate
- Monitorizarea implementării planului de acțiuni
- Elaborarea rapoartelor și prezentarea lor către Consiliul Local
- Acordarea asistenței tehnice și consultative în toate domeniile
- Elaborarea și dezbateră proiectelor prioritare de dezvoltare
- Analiza deciziilor privind diverse probleme ale comunității
- Elaborarea și inițierea modificărilor în strategie
- Elaborarea studiilor și proiectelor de dezvoltare, etc.

CIS își va desfășura activitatea în ședințe care se vor desfășura cel puțin o dată în 6 luni.

Un rol important în procesul de implementare a strategiei îl are Consiliul Local, care se va ocupa nemijlocit de monitorizarea și evaluarea procesului de implementare a Planului de acțiuni. Competențele Consiliului Local se vor axa pe:

- Coordonarea activităților de antrenare a populației în acțiunile de realizare a proiectelor
- Promovarea dialogului permanent cu locuitorii, asigurarea transparenței în activitatea APL
- Încurajarea voluntarilor în diverse activități publice, inclusiv a băștinașilor plecați
- Stimularea și coordonarea conlucrării actorilor comunității în realizarea obiectivelor comune ale Strategiei
- Parteneriatul cu APL, ONG, agenții economici în cea ce privește implementarea, monitorizarea și evaluarea Planului de acțiuni a Strategiei.

Raportarea implementării strategiei se va efectua prin elaborarea și prezentarea de către responsabilii de implementare a rapoartelor către CIS privind realizarea Planului de acțiuni și a obiectivelor specifice. Anual CIS va prezenta Consiliul Local raportul de evaluare a implementării Strategiei.

Obiect Monitoring	Elaborator/ Destinatar	Raport	Descriere
Realizarea obiectivelor	CIS și Consiliul Local	Rapoarte semestriale/ anual	Raport bazat pe analize, sondaje a locuitorilor pentru evaluarea impactului implementării strategiei
Realizarea acțiunilor, proiectelor	Responsabili de implementare	Raport semestrial sau după finisarea activității	Rapoarte prezentate de responsabilii de implementare privind îndeplinirea acțiunilor, proiectelor

Evaluarea implementării Strategiei se va efectua prin analiza indicatorilor de dezvoltare. Pentru fiecare acțiune planificată sunt stabiliți anumiți indicatori de implementare. În baza informațiilor furnizate de la responsabilii de implementare, beneficiari sau instituții specializate se vor stabili nivelul și gradul de implementare a acțiunilor și atingere a obiectivelor fixate.

Riscuri și Impedimente de Implementare

Realizarea efectivă a acțiunilor propuse în Strategia de dezvoltare poate fi împiedicată de prezența anumitor riscuri și impedimente de implementare. Riscurile și impedimentele aferente implementării strategiei de dezvoltare pot fi divizate în două categorii: (i) interne și (ii) externe.

Domeniu	Descriere
Parteneriat	<ul style="list-style-type: none"> • Neconlucrarea autorităților publice locale cu sectorul de afaceri și comunitatea • Indiferența și neimplicarea populației în susținerea activităților • Lipsa de experiență a structurilor societății civile și neimplicarea lor • Neimplicarea partenerilor internaționali
Managementul implementării strategiei	<ul style="list-style-type: none"> • Confruntări de interese privind implementarea strategiei • Prevalarea intereselor personale • Resurse financiare limitate • Lipsa capacităților de atragere a investițiilor
Social	<ul style="list-style-type: none"> • Resurse limitate pentru acordarea asistenței sociale • Pauperizarea continuă a populației • Emigrarea forței de muncă
Dezvoltarea economică locală	<ul style="list-style-type: none"> • Lipsa interesului din partea comunității de afaceri în dezvoltarea bazei economice locale • Potențial investițional redus
Cadrul politico-juridic	<ul style="list-style-type: none"> • Instabilitatea situației politice • Contradicția și instabilitatea legislației în vigoare
Mediu	<ul style="list-style-type: none"> • Populația nu a conștientizat efectele poluării mediului
Relațiile cu partenerii externi	<ul style="list-style-type: none"> • Lipsa conlucrării cu autoritățile publice raionale și centrale • Neimplicarea partenerilor internaționali • Micșorarea finanțării din partea partenerilor străini
Starea economiei naționale	<ul style="list-style-type: none"> • Potențial investițional redus • Inaccesibilitatea piețelor de desfacere de peste hotare • Infrastructură de afaceri nedezvoltată • Risc de țară.

Anexa 1. Fișele proiectelor prioritare

Fișa de proiect 1.

Titlul proiectului:	Reparația casei de cultură (fațada și blocurile sanitare)
Obiectiv:	Mobilizare comunitară pentru reparația casei de cultură
Localizare:	Casa de cultură se află în centrul localității, pe str. Independenței
Succintă descriere proiect:	<p>Casa de cultură din Cărpineni este amplasată în centrul localității și găzduiește diferite manifestații culturale, oferă servicii de agrement/cult pentru diverse categorii de cetățeni</p> <p>Este un centru cultural nu numai pentru comuna Cărpineni, dar și pentru cetățenii din localitățile vecine, cu un total de cca 20 mii de potențiali beneficiari. Astfel, această casa de cultură poate deveni centru cultural regional după un șir de intervenții investiționale. O parte din lucrări au fost realizate de Primărie, cu suportul PNUD, FISM și contribuția populației: reparația acoperișului, unele reparații interioare și dotări cu tehnică și costume, construcția sistemului de încălzire și a centralei termice pe biomasă. Alte intervenții ca reparația subsolului se execută cu surse private prin contract de parteneriat public -privat.</p>
Activități cheie:	<ol style="list-style-type: none"> 0. Verificare proiect 1. Asigurarea și colectarea contribuției 2. Selectarea antreprenorului 3. Construcția a fațadei de 4. Monitorizarea lucrărilor 5. Darea în exploatare
Rezultate așteptate:	Reparația fațadei casei de cultură
Statutul proiectului:	proiect tehnic din 2019, desenele tehnice din 2015
Responsabil și parteneri de implementare:	APL, AdB, agenți economici
Durată estimativă:	1 an
Costuri estimative:	mii USD
Potențiale surse de cofinanțare:	Buget local, sursele agenților economici, mijloacele atrase de la Diasporă

Fișa de proiect 2.

Titlul proiectului:	Parcul din centrul c. Cărpineni pentru promovarea unui mediu sănătos de viață a cetățenilor
Obiectiv:	Amenajarea parcului central din localitate
Localizare:	Centrul localității
Succintă descriere proiect:	Parcul dispune de 15,5 ha. Parcul este în centrul localității. În perioada sovietică era un parc amenajat cu arbuști, arbori, statui, piste de alergare, teren pentru motocros. În anii '90 ai sec. XX fost distrus.
Activități cheie:	<ol style="list-style-type: none">1. Elaborarea conceptului și a planului situațional2. Plantarea cu arbori/arbuști raionate3. Construcția stației de pompare pentru irigare4. Identificarea resurse financiare5. Amenajarea trotuarelor și aleilor6. Instalarea mobilierului7. Amenajarea elementelor constitutive ale parcului (teatru de vară, clasă în aer liber labirint din arbori și arbuști)
Rezultate așteptate:	Parc amenajat pe 15,5 ha
Statutul proiectului:	elaborarea conceptului și a schiței de proiect
Responsabil și parteneri de implementare:	Primăria, AO Lurenom, AdB, agenți economici
Durată estimativă:	3 ani
Costuri estimative:	100 mii USD
Potențiale surse de cofinanțare:	Bugetul local, sursele agenților economici, mijloacele atrase de la Diasporă, granturi

Anexa 2. Rezultatele sesiunii de prioritizare

În ziua nr. 3 din cadrul atelierului de planificare strategică online organizat în decembrie 2020, facilitatorul CM, dna Daria Mandziuc, a organizat o sesiune de prioritizare a proiectelor eligibile finanțării în cadrul programului de proiecte de până la 60 000 USD finanțat de USAID prin intermediul proiectului Comunitatea Mea. Condiția de bază - comunitatea parteneră asigură cel puțin 35% din costul total al proiectului. Inițial, din planurile de acțiuni ale fiecărei direcții strategice elaborate în cadrul atelierului de planificare strategică, au fost selectate proiectele ce presupun eforturi financiare mai mari de 60 000 USD. Apoi grupul de planificare strategică, a analizat conform corespunderii cu criteriile proiectelor eligibile finanțării din partea programului CM.

După prezentarea părții teoretice privind eligibilitatea proiectelor pentru a fi înaintate finanțării din partea programului CM, fiecare grup a stabilit dacă ideile de proiect examinate, sunt potrivite pentru cofinanțarea programului CM, folosind criteriile minime de evaluare a unui proiect prezentate participanților:

- Dacă ideea de proiect este acceptabilă conform definiției formulate de programul CM;
- Dacă ideea de proiecte reflectă o prioritate formulată de cetățeni;
- Dacă proiectul poate fi implementat cu o finanțare de până la 60 000 USD din partea programului CM;
- Dacă sunt siguri că comunitatea va putea asigura contribuția de cel puțin 35% din costul total al proiectului;
- Dacă proiectul poate fi finalizat în termen de 12 luni.

După acest exercițiu, grupurile mici au prezentat rezultatele examinării efectuate, întregului grup de participanți, după cum urmează:

- 1) Reparația casei de cultură (fațada și blocuri sanitare)
- 2) Amenajarea trotuarelor pe strada Ștefan Vodă
- 3) Construcția apeductului (aducțiunea Bucos)
- 4) Construcția depozitului intrercomunitar cu stație de sortare și transfer
- 5) Amenajarea trotuarelor pe strada Gagarin
- 6) Amenajarea trotuarelor pe strada Independenței
- 7) Amenajarea apeductului pe str. Boris Glavan
- 8) Iluminat stradal pe str. Gemenilor
- 9) Reparația capitală a stadionului
- 10) Amenajarea parcului central.

Proiectele care au corespuns tuturor criteriilor, au fost înaintate pentru votare.

După prezentarea proiectelor, facilitatorul CM, a organizat o sesiune de votare online prin intermediul platformei www.office.forms.com. Fiecare participant a accesat linkul și acorda 3 voturi pentru proiectul dorit. Aceștia au avut posibilitatea să ofere toate 3 voturi pentru unul din cele 3 proiecte afișate, sau câte unul pentru fiecare proiect, pe care îl consideră cel mai important pentru comunitate. Din cele 9 proiecte expuse la votare, 26 de participanți au votat în felul următor: reparația fațadei casei de cultură - 45 voturi, amenajarea parcului central – 7, amenajarea trotuarelor pe str. Ștefan Vodă – 5 voturi.

Ca rezultat al votării, proiectul „Reparația casei de cultură (fațada și blocuri sanitare)”, a luat cele mai multe voturi. Apoi, facilitatorul CM, Daria Mandziuc, a prezentat condițiile și termenele limită de scriere și depunerea proiectului spre finanțare către programul CM.